

Г Л А С Н И К

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ
ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

Година LXXXVI

Нови Сад, новембар 2014

Књига 74

Број 11

САДРЖАЈ

ЧЛАНЦИ

Др Велизар Голубовић

Заступљеност начела праведности
у систему социјалног осигурања
Србије / 659

РАСПРАВЕ

Др Велисав Марковић

Исплата отпремнине због отказа
уговора о раду запосленом услед
„технолошког вишка” / 672

Софија Николић

Општи правобранилац Суда правде
Европске уније / 682

ПРАВНИ АФОРИЗМИ

Мирослав Здјелар

Правни афоризми / 697

САОПШТЕЊА

Са седнице Управног одбора Адвокатске коморе Војводине / 698

*Указом Председништва СФРЈ бр. 64 од 12. јула 1988,
поводом 60-годишњице излажења,
„ГЛАСНИК” Адвокатске коморе Војводине
о д л и к о в а н ј е
Орденом заслуга за народ са сребрном звездом.*

CONTENTS

ARTICLES

- Velizar Golubović Ph. D.** The Presence of the Principle of Equity
in the Social Insurance System
of Serbia / 659

DISCUSSIONS

- Velisav Marković Ph. D.** Severance Payment to an Employee Due
to Redundancy and Termination of
Employment Contract / 672
- Sofija Nikolić** Advocate-General of the Court of Justice
of the European Union / 682

LEGAL APHORISMS

- Miroslav Zdjelar** Legal Aphorisms / 697

NOTICES

- From the meeting of Vojvodina Bar Association Board of Directors / 698

АДВОКАТСКА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

Основана 1921. у Новом Саду

ГЛАСНИК
АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Покренут 1. јуна 1928.

Главни и одговорни уредници

Др Косџа Мајински (1928–1932), др Никола Николић (1933–1936), др Василије Сџанковић (1936), др Славко М. Ђурић (1937), Владимир К. Хаџи (1937–1941), Милорад Бојић (1952–1972), Сава Савић (1973–1987), Мирослав Здјелар (1987–1994), др Слободан Бељански (1994–2004)

Уређивачки одбор

Др ЈАНКО КУБИЊЕЦ

главни и одговорни уредник
адвокат у Новом Саду

Др Енике Веџ, адвокат у Новом Саду, Милан Добросављевић, адвокат у Новом Саду, др Жељко Фајфрић, адвокат у Шиду, др Славен Бачић, адвокат у Суботици, мр Вукица Мидоровић, адвокат у Кикинди

Технички уредник

Јелица Недић

Адреса Уредништва
21000 Нови Сад, Змај Јовина 20/1
Телефон: 021/521-235; факс: 021/529-459
e-mail: panonija@eunet.rs
Рукописи се не враћају.

Г Л А С Н И К

А Д В О К А Т С К Е К О М О Р Е В О Ј В О Д И Н Е

Ч А С О П И С З А П Р А В Н У Т Е О Р И Ј У И П Р А К С У

Година LXXXVI

Нови Сад, новембар 2014

Књига 74

Број 11

Ч Л А Н Ц И

UDC 369 (497.11)

Dr Velizar Golubović,

Republički fond za PIO, Pokrajinski fond Novi Sad

ZASTUPLJENOST NAČELA PRAVEDNOSTI U SISTEMU SOCIJALNOG OSIGURANJA SRBIJE*

SAŽETAK: U ovom radu se analizira zastupljenost principa pravednosti u pojedinim granama socijalnog osiguranja. Istovremeno je ukazano i na širok obim prava koja se ostvaruju na osnovu solidarnosti. Kao osnovni pokazatelji pravednosti socijalnog osiguranja uzeti su: neophodan period osiguranja za ostvarivanje naknade, neto stopa zamene i trajanje korišćenja naknade.

Analiza je pokazala da je najvelikodušniji sistem penzijskog osiguranja čija je stopa zamene jednaka kao u sistemu zdravstvenog osiguranja, ali je period korišćenja duži i skoro celokupni deo rashoda odlazi na isplatu naknada iz ovog osiguranja. S druge strane, osiguranje od nezaposlenosti obezbeđuje najnižu stopu zamene i najkraći period korišćenja naknade. Poređenje nivoa pravednosti sa drugim zemljama pokazalo je da su sistemi socijalnog osiguranja u Sloveniji i Hrvatskoj nešto velikodušniji, dok je neto stopa zamene zarade penzijom u Srbiji manja u odnosu na prosek zemalja OECD-a.

Ključne reči: načelo pravednosti, solidarnost, socijalno osiguranje, neto stopa zamene, penzijsko osiguranje

---

* Rad primljen: 14. 5. 2014. godine.

UVOD

Rizici za slučaj bolesti, starosti, smrti, invalidnosti ili privremene nezaposlenosti obuhvaćeni su sistemom socijalne sigurnosti koji je organizovan na različitim principima u pojedinim zemljama. U Srbiji, kao i u većem broju zemalja kontinentalne Evrope obezbeđenje navedenih rizika organizovano je na principima (socijalnog) osiguranja, dok je u manjem broju zemalja organizacija uspostavljena na principima opšte solidarnosti – socijalne pomoći. Postoje i mešoviti sistemi socijalne sigurnosti organizovani u formi socijalnog osiguranja i socijalne pomoći.¹

Socijalno osiguranje se razlikuje od socijalne pomoći i po obuhvatu. Dok socijalno osiguranje kao osiguranje po osnovu rada obuhvata zaposlene, zemljoradnike i lica koja obavljaju samostalne delatnosti, dotle socijalna pomoć proširuje svoju zaštitu na čitavo stanovništvo. Socijalno osiguranje u uporednom pravu uglavnom obuhvata, pored penzijskog i zdravstvenog osiguranja, i osiguranje od nezaposlenosti.²

Socijalno osiguranje, dakle, ima za cilj da obezbedi određenu ekonomsku i socijalnu sigurnost osiguraniku i izdržanim članovima njegove porodice (pod propisanim uslovima). Dok zdravstveno osiguranje obezbeđuje određeni nivo zdravstvene zaštite osiguranicima i članovima njihovih porodica, kao i nadoknadu zarade za vreme privremene nesposobnosti za rad osiguranika, najbitniji zadatak penzijskog osiguranja jeste *osiguranje zamene zarade* koja omogućava u starosti (odnosno i ranije u slučaju nesposobnosti za rad) održavanje životnog standarda koji proizilazi iz dohotka zarađenog za vreme rada po osnovu koga je ostvareno osiguranje i uplaćen doprinos. Za slučaj smrti osiguranika izdržanim članovima njegove porodice pripada (pod određenim uslovima) porodična penzija. Osiguranje od nezaposlenosti je najmlađi rizik socijalnog osiguranja kojim se obezbeđuje kratkotrajna materijalna zaštita zaposlenom za slučaj privremene nezaposlenosti.

Polazeći od celine važećih propisa iz oblasti socijalnog osiguranja mogu se izvući sledeća zajednička načela ovog osiguranja:

- načelo obaveznosti osiguranja (ulaganja),
- načelo pravednosti ili srazmernosti ulaganja i primanja,
- načelo solidarnosti,
- načelo uzajamnosti među generacijama,
- načelo dospeća rizika.

---

¹ Videti: US Social Security Administration, International Social Security Administration, (2010), Social Security Programs Throughout the World: Europe, 2010, Washington, D. C. II–V.

² Pod penzijskim osiguranjem se, kada je reč o obaveznom javnom penzijskom osiguranju, podrazumeva i invalidsko osiguranje.

S obzirom na temu ovog rada ovde će biti analizirana zastupljenost principa pravednosti u pojedinim granama socijalnog osiguranja Srbije, uz kratak prikaz prava koja se ostvaruju na osnovu principa solidarnosti. Pod principom pravednosti podrazumeva se individualna pravda, dok je socijalna – kolektivna pravda obuhvaćena načelom solidarnosti.

ZASTUPLJENOST SOLIDARNOSTI U SISTEMU SOCIJALNOG OSIGURANJA SRBIJE

Svako osiguranje se zasniva na principu „do ut des” (činidba za uslugu), dok je socijalno osiguranje korigovalo ovaj princip socijalnom funkcijom koja je bazirana u dobroj meri na obaveznoj solidarnosti osiguranika. Na principu osiguranja je upravo i nastalo socijalno osiguranje pod devizom – svi ulažu a koriste oni kod kojih nastupi osigurani rizik. Stoga je pre analize zastupljenosti načela pravednosti u sistemu socijalnog osiguranja neophodno sagledati obim prava koja se ostvaruju na osnovu principa solidarnosti ili kolektivne pravde. Načelo kolektivne pravde predstavlja u stvari korekciju načela individualne pravde. Ukoliko je princip solidarnosti više izražen, onda je penzijsko osiguranje više socijalna kategorija, a manje osiguranje. Primenom principa solidarnosti obezbeđuje se ostvarivanje prava onim osiguranicima čija ulaganja u penzijski fond ne bi mogla da obezbede pokriće za ostvarena prava – odnosno nivo prava (pre svega za osigurane slučajeve invalidnosti, odnosno privremene nesposobnosti za rad prouzrokovane povredom na radu ili profesionalnom bolešću kod kojih se penzija, odnosno naknada zarade uvek određuje u punom iznosu). Takođe, solidarnost je prisutna u pružanju zdravstvene zaštite osiguranicima i članovima njihovih porodica nezavisno od iznosa plaćenih doprinosa.

Solidarnost je primenjena u penzijskom osiguranju kroz dodavanje penzijskog staža prilikom određivanja visine invalidskih penzija (i to u većem obimu za mlađe osiguranike) i posebno uvećanjem iznosa starosne i invalidske penzije za žene za 15 %. Propisano je postepeno smanjenje na 6 % u periodu od 2013. do 2021. godine).³ Takođe, primena solidarnosti je sadržana u pravu na novčanu naknadu za pomoć i negu, telesno oštećenje i naročito u pravu na najniži iznos penzije. Staž osiguranja sa uvećanim trajanjem po osnovu invalidnog svojstva lica (lica sa telesnim oštećenjem od najmanje 70 %, civilni invalidi rata i vojni invalidi od I do VI grupe, lica obolela od distrofije ili nekih drugih teških bolesti) obezbeđuje se bez plaćanja doprinosa.

---

³ Zakon o izmenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, *Službeni glasnik RS*, br. 101/10, čl. 74.

Solidarnost je naročito izražena u onim sistemima, u kojima nije propisana minimalna osnovica za plaćanje doprinosa, a istovremeno je određen najniži iznos penzije, odnosno tamo gde nije propisana maksimalna osnovica za plaćanje doprinosa, a visina penzije je ograničena. Zakonom o doprinosima utvrđena je i najniža (35 % prosečne zarade) i najviša osnovica (pet prosečnih zarada) za plaćanje doprinosa za socijalno osiguranje čime je sužen prostor za veću preraspodelu.⁴ Kako u penzijskom sistemu jedini izvori sredstava za solidarnost potiču iz ograničenja najvišeg iznosa penzije i eventualnog neostvarivanja prava od strane jednog broja osiguranika, i kako je značajan obim prava zasnovan na solidarnosti, to je očigledno da je sistem koncipiran na deficitarnom finansiranju.

Tako široka primena principa solidarnosti u našem pravu značajno koriguje načelo osiguranja radi socijalne zaštite osiguranika sa najnižim primanjima, što je po svojoj prirodi stvar socijalne politike. Zato bi i sredstva za ove ciljeve trebala da obezbedi država u budžetu, kao što je to slučaj u zemljama OECD-a koje imaju sistem nacionalnog osiguranja i koje dodeljuju pravo na nacionalnu penziju svim državljanima i licima koji imaju stalno prebivalište u njima po navršenim godinama života (Australija, V. Britanija, Kanada, Švajcarska, Danska, Švedska). Međutim, u ostalim zemljama OECD-a koje imaju sistem penzijskog osiguranja u kome iznos penzije zavisi od sume uplaćenih doprinosa, princip solidarnosti je zastupljen manje nego u našem pravu. Tačnije, solidarnost pokriva država plaćanjem doprinosa npr. za period čekanja na zaposlenje, služenja vojnog roka ili odgajanja dece do određenog uzrasta (Austrija, Nemačka, Švajcarska, skandinavske zemlje). Sredstva koja obezbeđuje država⁵ mogu biti namenjena ili za pokrivanje dela ukupnih rashoda (u određenoj srazmeri), ili za posebne vrste rashoda (npr. troškovi administracije u Japanu), ili za pokrivanje deficita organizacije za osiguranje.⁶

Načelo solidarnosti je u oblasti zdravstvenog osiguranja više izraženo i predstavlja dominantno i suštinsko načelo ovog osiguranja. Sredstva za ovo osiguranje se uplaćuju srazmerno zaradi, a koriste se prema potrebama. Tako npr. na jednog uplatioca doprinosa može doći neograničen broj izdržavanih članova porodice (dece) i svi oni predstavljaju „punopravne” osiguranike, tj. osiguranike sa svim pravima. Da bi sistem obaveznog zdravstvenog osiguranja uspešno funkcionisao neophodno je da prosečni doprinosi po jednom osigura-

⁴ Zakon o doprinosima, *Službeni glasnik RS* br. 84/04...108/13, čl. 36–42.

⁵ Država uglavnom obezbeđuje sredstva neposredno iz budžeta ili kao što je to bio slučaj u Srbiji u periodu od 1997. do 2001. godine, a danas je u Nemačkoj gde se putem namenskih poreza na luksuznu robu (parafiskalitetu) finansira deficit penzijskog sistema. Börsch-Supan, A. H. and Wilke C. B., *The German Public Pension System: How It Will Become an NDC System Look-A-like*, u: R. Holzmann and E. Palmer eds. *Pension Reform: Issues and prospects for non-financial defined contribution (NDC) schemes*, World Bank, 2006. Washington, D.C. 606.

⁶ USSSA, ISSA, op. cit. str. VI.

nom licu pokrivaju prosečne troškove po jednom osiguraniku. Država pored uplate doprinosa za nezaposlena lica koja se nalaze na evidenciji Službe za zapošljavanje, uglavnom participira u finansiranju zdravstvenog osiguranja u formi izgradnje novih i rekonstrukcije postojećih objekata neophodnih za potrebe zdravstvene zaštite.

U našem sistemu su obavezno osigurani za rizik invalidnosti i telesnog oštećenja usled povrede na radu ili profesionalne bolesti i učesnici organizovanih javnih radova. Povreda na radu i profesionalna bolest u uporednom pravu su propisani kao posebni rizici (za koje se uplaćuje i poseban doprinos), dok se u pravu država nastalih na prostoru bivše Jugoslavije i pored uvođenja obaveznog komercijalnog osiguranja za ove rizike oni i dalje tretiraju kao privilegovan način nastupanja invalidnosti, odnosno bolesti, pri čemu su podeljeni između penzijsko-invalidskog i zdravstvenog osiguranja. Maksimalan iznos naknade ostvaruju i osiguranici za vreme privremene sprečenosti za rad usled davanja tkiva i organa.

OSNOVNI POKAZATELJI PRAVEDNOSTI SOCIJALNOG OSIGURANJA

Da bi se uporedio nivo pravednosti pojedinih grana socijalnog osiguranja Srbije neophodno je utvrditi pokazatelje pomoću kojih se može oceniti nivo srazmernosti ulaganja i primanja u ovom osiguranju. Osnovni indikatori pravednosti socijalnog osiguranja su: neophodan period osiguranja za ostvarivanje naknade, neto stopa zamene zarade naknadom (net replacement rate) i trajanje naknade.⁷

Ostvarivanje prava iz socijalnog osiguranja pored nastupanja osiguranog rizika (ili slučaja) zahteva ne samo postojanje osiguranja nego i određeni period trajanja osiguranja. Izuzetak u tom smislu postoji samo za slučaj povrede na radu koja ima za posledicu privremenu ili potpunu nesposobnost za rad, odnosno smrt, pri čemu se stiče pravo na naknadu zarade zbog privremene sprečenosti za rad ili pravo na invalidsku, odnosnu porodičnu penziju bez obzira na trajanje osiguranja. U svim ostalim slučajevima neophodno je određeno trajanje osiguranja, pa za ostvarivanje prava na invalidsku i porodičnu penziju zahteva se pet godina, a za starosnu penziju najmanje 15 godina osiguranja uz dostignutu starosnu granicu.⁸ Za ostvarivanje prava na naknadu zarade zbog

---

⁷ Pfeifer, M., Comparing unemployment protection and social assistance in 14 European countries. Four worlds of protection for people of working age, *International journal of social welfare*, 21/ 2012, 15–16.

⁸ Za osiguranike mlađe od 30, odnosno 25 godina propisano trajanje osiguranja iznosi tri, odnosno dve godine.

privremene sprečenosti za rad (u daljem tekstu bolovanje) zahteva se minimalni period neprekidnog trajanja osiguranja od tri meseca, odnosno šest meseci sa prekidima u poslednjih 18 meseci, dok je za ostvarivanje prava na naknadu zarade po osnovu osiguranja od nezaposlenosti neophodno prethodno biti u osiguranju godinu dana.

Neto stopu zamene predstavlja odnos između neto zarade osiguranika ostvarene u određenom periodu pre nastupanja osiguranog slučaja i ostvarene neto naknade. Period iz koga se uzima zarada drastično se razlikuje kod pojedinih grana osiguranja. Dok se u penzijskom i invalidskom osiguranju uzima zarada ostvarena u celokupnom periodu osiguranja, u zdravstvenom osiguranju i osiguranju od nezaposlenosti uzima se zarada ostvarena u poslednja tri meseca pre nastupanja osiguranog slučaja.

Trajanje korišćenja naknade drastično se razlikuje kod pojedinih grana osiguranja što je prvenstveno uslovljeno prirodom ovih osiguranja. Dok su zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti po svojoj prirodi kratkoročna osiguranja, gde se, kao što je napred rečeno, pravo na naknadu stiže posle relativno krakog perioda provedenog u osiguranju, to se i naknade iz ovih osiguranja koriste na kratak rok. Pri tom i među ovim granama osiguranja postoji razlika utoliko što se naknada po osnovu nezaposlenosti koristi po prestanku osiguranja, dok se naknada po osnovu privremene nesposobnosti za rad koristi u toku trajanja osiguranja, a samo izuzetno se može koristiti i po prestanku osiguranja, i to onda kada je pravo na naknadu prouzrokovano povredom na radu počelo da se koristi još za vreme trajanja osiguranja. Korišćenje naknade po osnovu nezaposlenosti zavisi od trajanja prethodnog osiguranja i kreće se od tri meseca za one koji su proveli od jedne do pet godina u osiguranju do 12 meseci za one koji su proveli u osiguranju više od 25 godina. Samo oni kojima nedostaje dve godine starosti ili staža osiguranja za starosnu penziju mogu koristiti naknadu do dve godine. Ostvarivanje prava na naknadu iz zdravstvenog osiguranja (tzv. bolovanja) obezbeđuje se najpre na teret poslodavca u trajanju do 30 dana, a potom se u trajanju do šest meseci naknada isplaćuje na teret Fonda za zdravstveno osiguranje. Po isteku tog roka osiguranik se obavezno upućuje na ocenu radne sposobnosti kod Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje. U slučaju negativne ocene organa za veštačenje radne sposobnosti pravo na bolovanje nastavlja se sve dok postoji privremena nesposobnost za rad.

Odnos između stope zamene i trajanja naknade naziva se indeks velikodušnosti (generosity index) i o njemu će biti više reči u nastavku rada. Treba napomenuti da indeks velikodušnosti ima neposredan – obrnuto proporcionalan uticaj na stopu siromaštva u svakom društvu.⁹

---

⁹ Pfeifer, M., op. cit., 16.

STOPA ZAMENE KAO MERA ZASTUPLJENOSTI NAČELA PRAVEDNOSTI

Načelo pravednosti se zasniva na individualnoj pravdi, tj. srazmernosti ulaganja i primanja. Ovo načelo obezbeđuje da u slučaju nastupanja osigurano-
nog rizika osiguranik ostvaruje odgovarajuću materijalnu zaštitu, tj. primanja srazmerna obimu i dužini ulaganja. Međutim, ova zaštita pripada samo onda ako su ispunjeni posebni uslovi, pri čemu se ne ostavlja mogućnost povratka uložениh sredstava. Nemogućnost povratka uložениh sredstava ima za posledicu da se, naročito penzijsko osiguranje, prihvata ponekad nevoljno tj. kao nužno zlo, jer za njega ne postoji interesovanje onog dela osiguranika koji procenjuju da ne postoji verovatnoća da će ostvariti neko pravo (npr. zbog teško dostižnog uslova za ostvarivanje starosne penzije), odnosno obim prava (npr. usled limita najviše penzije, odnosno najvišeg penzijskog osnova) i tako vratiti uložena sredstva. Stoga je duboka motivisanost za evazijom doprinosa kod ovih osiguranika. Ako je princip pravednosti više izražen, onda je penzijsko osiguranje, kao deo socijalnog osiguranja, više osiguranje, a manje socijalna kategorija.

Radi poređenja zastupljenosti načela pravednosti u našem sistemu socijalnog osiguranja neophodno je uporediti stopu zamene zarade naknadama iz socijalnog osiguranja. Pri tom stopa zamene kao odnos visine zarade pre ostvarivanja naknade sa visinom same naknade eksplicitno je propisana za sve nivoe zarada samo u zdravstvenom osiguranju, gde je Zakonom o zdravstvenom osiguranju određeno da je iznos naknade zarade za vreme privremene sprečenosti za rad koja se isplaćuje na teret zdravstvenog osiguranja (Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje) 65 % zarade ostvarene u prethodna tri meseca.¹⁰

Iznos naknade zarade za vreme privremene nezaposlenosti utvrđen je Zakonom o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti u visini od 50 % prosečne zarade ostvarene u poslednjih šest meseci, s tim da mora biti u rasponu od 80 % do 160 % minimalne zarade.¹¹ Ako uzmemo u analizu ekstremne visine zarada videćemo da je ovim ograničenjem uspostavljen princip obrnute proporcije u obezbeđivanju naknade tako da oni sa najnižom zaradom imaju maksimalnu stopu zamene (80 %), dok oni sa zaradom u visini najviše osnove-
ice imaju najnižu stopu zamene koja je promenljiva i trenutno iznosi 13 %.

Utvrđivanje stope zamene u penzijskom sistemu znatno je komplikovani-
je, jer posle izmena načina određivanja visine penzije Zakonom iz 2003. godi-

¹⁰ Zakon o zdravstvenom osiguranju, *Službeni glasnik RS*, br. 107/05...119/12, čl. 96.

¹¹ Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti, *Službeni glasnik RS* br. 36/09...88/10, čl. 70.

ne¹² potrebno je primeniti matematičku formulu koja sadrži podatke o trajanju osiguranja, odnosu zarade osiguranika prema prosečnoj zaradi u Republici i vrednosti opšteg boda.¹³ Dok je prema Zakonu koji je važio do 2003. godine propisana stopa zamene za pun penzijski staž iznosila 85 %, dotle se u narednom periodu kada se vrednost opšteg boda usklađivala samo delimično sa rastom zarada stopa zamene postepeno smanjivala. Prva penzija osiguranika koji je svih 40 godina ostvarivao prosečnu zaradu iznosila je u 2011. godini 26.333 dinara, tako da je propisana neto stopa zamene (odnos poslednje neto zarade osiguranika, koja je u 2011. godini iznosila 37.976 dinara, i prve penzije) opala na 69,34 %.¹⁴ Međutim, u 2013. godini prosečna zarada dostigla je 43.932 dinara,¹⁵ dok je prva penzija porasla samo na 28.486 dinara tako da je stopa zamene u toj godini smanjena na 64,84 %, čime je pala na nivo stope zamene u sistemu zdravstvenog osiguranja.

Ovde treba imati u vidu da je stopa zamene poslednje zarade penzijom adekvatan podatak u svakom pojedinačnom slučaju samo pod uslovom da je odnos poslednje zarade osiguranika prema prosečnoj zaradi u Republici Srbiji jednak njegovom ličnom koeficijentu, tj. odnosu njegovih prosečnih zarada prema prosečnim zaradama u Republici tokom čitavog radnog veka. Isto tako treba znati da je stopa zamene niža za osiguranike koji su ostvarili prosečnu zaradu iznad 3,8 prosečnih zarada i to u obrnutoj srazmeri.

Poređenje jasno pokazuje da je stopa zamene sada izjednačena u sistemima penzijskog i zdravstvenog osiguranja, a najmanja je u sistemu osiguranja od nezaposlenosti, pri čemu treba imati u vidu da stopa zamene u sistemu penzijskog osiguranja ima tendenciju opadanja. Međutim, da bismo mogli u potpunosti sagledati meru pravednosti pojedinih grana sistema socijalnog osiguranja neophodno je uzeti u obzir i period korišćenja pojedinih naknada. Tako se naknada zarade za vreme privremene sprečenosti za rad koja se isplaćuje na teret zdravstvenog osiguranja koristi do šest meseci u jednom slučaju (samo izuzetno može i duže), s tim da nije ograničen broj slučajeva za korišćenje naknade dok traje osiguranje. Istovremeno se naknada po osnovu nezaposlenosti koristi veoma kratko, pa samo osiguranici koji su u osiguranju preko 25 godina mogu koristiti naknadu u trajanju od 12 meseci, dok oni koji su u osiguranju proveli do pet godina imaju pravo na naknadu samo u trajanju od tri meseca. Do izme-

---

¹² Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju, *Službeni glasnik RS*, br. 34/03...108/13, čl. 61–66.

¹³ Vrednost opšteg boda predstavlja količnik zbira penzija i zbira ličnih bodova svih korisnika penzija koji su pravo ostvarili u periodu od 1. 1. 2001. do 30. 6. 2002. godine i trebalo je da obezbedi isti nivo stope zamene na prelasku iz starog u novi sistem, pri čemu se usklađuje na isti način kao i penzije.

¹⁴ Podaci o prosečnoj zaradi objavljeni su u *Službenom glasniku RS*, br. 6/12.

¹⁵ Podaci o prosečnoj zaradi objavljeni su u *Službenom glasniku RS*, br. 6/14.

na Zakona 2009. godine pravo na naknadu trajalo je dvostruko duže, ali je u cilju podsticanja nezaposlenih na traženje zaposlenja izvršena restrikcija prava. S druge strane, invalidska, starosna i udovička penzija koriste se doživotno, a deca koriste porodičnu penziju (siročadsku penziju) zavisno od školovanja, a najduže do navršene 26. godine života.

Uzimajući u obzir i stope zamene i period korišćenja naknade jasno se vidi dominacija principa individualne pravde u sistemu penzijskog i invalidskog osiguranja, uz neopravdanu privilegovanost žena. Dok su u penzijskim sistemima zemalja EU žene uglavnom privilegovane prema broju rođene dece, kod nas je to urađeno po rodnom principu. Ovde treba imati u vidu da Direktiva 79/7/EEZ od 19. decembra 1978. godine ima svrhu progresivnog ostvarivanja načela ravnopravnosti muškaraca i žena u oblasti socijalne sigurnosti i primenjuje se na zakonom uspostavljene sisteme koji obezbeđuju zaštitu protiv rizika invalidnosti, starosti, nesreće na radu ili profesionalne bolesti i nezaposlenosti.¹⁶ Iako Direktiva omogućuje državama članicama da iz područja primene izuzmu određivanje starosne granice za penzionisanje, obavezuju se države članice da periodično preispituju opravdanost zadržavanja različitih uslova s obzirom na pol (čl. 7).

Treba napomenuti da je moguće, slično ovde izloženom postupku poređenja pravednosti pojedinih grana socijalnog osiguranja unutar jedne države, izvršiti i poređenje među različitim državama. Jedno poređenje velikodušnosti ukupnog sistema socijalne sigurnosti pokazalo je da se Srbija (tada SR Jugoslavija) krajem prošlog veka nalazila na 50. mestu u svetu, pri čemu je zauzimala najbolje mesto među državama nastalim na području SFRJ.¹⁷ S obzirom da je poređenje sistema socijalne sigurnosti vršeno na osnovu propisanih prava, koja se nisu u potpunosti obezbeđivala u praksi, to je stavljena rezerva kod date ocene. Pri tom treba imati u vidu da su u tom periodu prava iz socijalnog osiguranja bila velikodušnije određena. Tako je visina penzije za puni staž osiguranja (40 godina za muškarca i 35 godina za ženu) bila propisana u iznosu od 85 % prosečne zarade iz najpovoljnijeg desetogodišnjeg perioda. Istovremeno je visina naknade zarade za vreme privremene nesposobnosti bila određena po većoj stopi zamene – 70 % zarade koju bi osiguranik ostvario u mesecu za koji se isplaćuje naknada,¹⁸ dok je naknada za vreme nezaposlenosti bila određena u visini od 60 % prosečne zarade (ostvarene u poslednja tri meseca) sa uvećanjem od 2 % za

¹⁶ Council Directive 79/7/EEC of 19 december 1978 on the progressive implementation of the principle of equal treatment for men and women in matters of social security, *Official Journal* L 6/79.

¹⁷ Dixon, J., A global ranking of national social security systems, *International social security review*, Vol. 53, 2/2000, 120.

¹⁸ Zakon o zdravstvenom osiguranju, *Službeni glasnik RS*, br. 18/92, čl. 44.

svaku godinu osiguranja.¹⁹ Međutim, kao što je navedeno, problem se sastojao u neredovnom i nepotpunom alimentiranju ovih naknada, pri čemu se na isplatu penzija čekalo skoro dva meseca, a na isplatu ostalih naknada znatno duže.

Ovde je interesantno uporediti stopu zamene u našem penzijskom sistemu sa stopom zamene u zemljama OECD-a, gde prosečno iznosi 68,8%.²⁰ Iz navedenih podataka o visini stope zamene u Republici Srbiji može se konstatovati da je stopa zamene u Srbiji zaključno sa 2011. godinom bila iznad nivoa stope zamene u zemljama OECD-a, te da je tek nedavno pala ispod nivoa prosečne stope u ovim zemljama.

Današnje poređenje sa ekonomski najrazvijenijim državama nastalim na prostoru bivše SFRJ u pogledu velikodušnosti sistema socijalnog osiguranja je na štetu Srbije. Srbija je u prednosti samo u pogledu stope zamene u penzijskom osiguranju u odnosu na Hrvatsku gde je stopa zamene 58%, pri čemu se ne uzima u obzir iznos penzije koji će osiguranici u ovoj zemlji ostvarivati po osnovu obaveznog privatnog penzijskog osiguranja. Istovremeno je znatno viša propisana stopa zamene zarade penzijom u Sloveniji gde iznosi 75%.²¹

U pogledu naknade zarade zbog privremene sprečenosti za rad u Hrvatskoj je propisana stopa zamene od 70%, pri čemu je znatno širi krug osiguranika koji imaju pravo na punu naknadu zarade (trudnice, majke koje neguju bolesnu decu do tri godine, lica koja se nalaze u karantinu, učesnici rata). Ista naknada u Sloveniji iznosi 90% zarade ako je uzrok sprečenosti bolest, a 80% ako je sprečenost izazvana povredom van rada ili potrebom nege člana porodice, dok 100% zarade pripada civilnim invalidima rata i vojnim invalidima, osiguranicima koji neguju člana porodice, kao i davaocima krvi.²²

Takođe su Hrvatska i Slovenija velikodušnije i u pogledu naknada zarade po osnovu nezaposlenosti gde obe zemlje propisuju naknadu u iznosu od 70% zarade za prva tri meseca korišćenja, a potom se iznos naknade smanjuje na 60% u Sloveniji i 50% u Hrvatskoj. Pri tom je i period korišćenja naknade duži i traje od 78 do 450 dana u Hrvatskoj, pri čemu nezaposleni koji su ostvarili 32 godine osiguranja mogu koristiti naknadu sve do zaposlenja ili penzionisanja u iznosu od 40% zarade ostvarene u posednjih 12 meseci rada. U Sloveniji je period korišćenja naknade slično određen kao i u Srbiji, s tim da stariji od 50 godina mogu koristiti naknadu do 18 meseci, a stariji od 55 godina do 24 meseca.²³

---

¹⁹ Zakon o zapošljavanju i ostvarivanju prava nezaposlenih lica, *Službeni glasnik RS*, br. 22/92... 80/02, čl. 20.

²⁰ Queisser, M. and Whitehouse, E., Comparing the pension promises of 30 OECD countries, *International social security Review*, Vol. 59, 3/2006, 67–68.

²¹ Golubović, V., *Reforme penzijskih sistema u državama sukcesorima SFRJ*, Budućnost, Novi Sad, 2009, 50.

²² USSSA, ISSA, op. cit., 61, 283.

²³ *Ibid*, 63, 285.

ZAKLJUČAK

Posmatrano u celini jasno se nameće zaključak da je u pogledu ostvarivanja naknada iz socijalnog osiguranja u značajnoj meri zastupljeno načelo pravednosti, što sistem sa stanovišta osiguranika čini privlačnim i stimulativnim. Poređenje nivoa pravednosti sa drugim zemljama pokazalo je da su sistemi socijalnog osiguranja u Sloveniji i Hrvatskoj nešto velikodušniji, dok je neto stopa zamene zarade penzijom u Srbiji tek odnedavno manja u odnosu na prosek zemalja OECD-a.

Analizom je nedvosmisleno utvrđeno da je najveće prisustvo principa pravednosti u sistemu penzijskog osiguranja. Najpre, stopa zamene u ovom osiguranju je tek od prošle godine pala na nivo stope zamene u sistemu zdravstvenog osiguranja, a sa druge strane, izuzimajući troškove za sprovođenje osiguranja, celokupni deo rashoda penzijskog osiguranja odlazi na isplatu penzija i drugih naknada iz ovog osiguranja. Kod rashoda zdravstvenog osiguranja dominantan udeo otpada na troškove zdravstvenih ustanova koje pružaju zdravstvenu zaštitu, dok na naknade po osnovu privremene sprečenosti za rad odlazi samo desetina rashoda.

Što se tiče osiguranja od nezaposlenosti niska stopa zamene smanjuje prisustvo principa pravednosti, ali i ovde, pored troškova za organizovanje prekvalifikacije i finansiranje mera aktivne politike zapošljavanja, najveći deo rashoda osiguranja odlazi na isplatu naknada po osnovu nezaposlenosti. To sigurno uslovljava i izuzetno visoka stopa nezaposlenosti (25%), pri čemu je znatan broj zaposlenih ostao bez posla poslednjih godina. Izuzetno visoka stopa nezaposlenosti u uslovima visokog budžetskog deficita samo privremeno može biti opravdanje za nizak nivo naknada i nisku stopu zamene u ovom osiguranju. Predmet ove analize nije bila opravdanost strukture rashoda sredstava osiguranja, niti visina stope doprinosa za ovo osiguranje.

Izmenom regulative u oblasti sve tri grane socijalnog osiguranja u prethodnoj deceniji izvršena je redukcija prava, pa i smanjenje stope zamene. Međutim, dobra strana je da se od tog vremena, i pored visokog deficita penzijskog sistema, isplata naknada vrši redovno.

U sistemu penzijskog i invalidskog osiguranja solidarnost je prisutna u velikoj meri, a jedini izvor sredstava za solidarnost potiče iz ograničenja najvišeg iznosa penzije i eventualnog neostvarivanja prava od strane jednog broja osiguranika. Imajući u vidu da se načela kolektivne i individualne pravde isključuju ukoliko se finansiraju iz istog izvora, kao što je to slučaj u Srbiji, očigledno je da sistem nije koncipiran na principu ravnoteže između prava i obaveza, čime doprinosi visokom nivou deficitarnog finansiranja ovog osigu-

ranja. Pri tom nije sporno da je u takvim uslovima neophodno dati prednost principu solidarnosti u odnosu na princip individualne pravde.

Vežanost iznosa naknada po osnovu socijalnog osiguranja za visinu uplaćenih doprinosa je nužna da bi sistem bio stimulativan, ali samo do određenog nivoa i u uslovima stabilnog finansiranja. Socijalna održivost sistema podrazumeva postizanje njegovih osnovnih ciljeva.

LITERATURA

- Börsch-Supan, A. H. and Wilke C. B., The German Public Pension System: How It Will Become an NDC System Look-Alike, u: R. Holzmann and E. Palmer eds. *Pension Reform: Issues and prospects for non-financial defined contribution (NDC) schemes*, World Bank, 2006, Washington, D. C.
- Pfeifer, M., Comparing unemployment protection and social assistance in 14 European countries. Four worlds of protection for people of working age, *International journal of social welfare*, 21/2012.
- Queisser, M. and Whitehouse, E., Comparing the pension promises of 30 OECD countries, *International social security Review*, Vol. 59, 3/2006.
- Golubović, V. (2009) *Reforme penzijskih sistema u državama sukcesorima SFRJ*, Buđućnost, Novi Sad.
- Dixon, J., A global ranking of national social security systems, *International social security review*, Vol. 53, 2/2000.
- US Social Security Administration, International Social Security Administration, (2010) *Social Security Programs Throughout the World: Europe, 2010*, Washington, D. C.
- Council Directive 79/7EEC of 19. december 1978. on the progressive implementation of the principle of equal treatment for men and women in matters of social security, *Official Journal L 6/79*.
- Zakon o zdravstvenom osiguranju, *Službeni glasnik RS*, br. 107/05...119/12.
- Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti, *Službeni glasnik RS*, br. 36/09...88/10.
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju, *Službeni glasnik RS*, br. 34/03...108/13.
- Zakon o doprinosima, *Službeni glasnik RS*, br. 84/04...108/13.
- Zakon o zdravstvenom osiguranju, *Službeni glasnik RS*, br. 18/92.
- Zakon o zapošljavanju i ostvarivanju prava nezaposlenih lica, *Službeni glasnik RS*, br. 22/92...80/02.

THE PRESENCE OF THE PRINCIPLE OF EQUITY IN SOCIAL INSURANCE SYSTEM OF SERBIA

Velizar Golubović Ph. D.
Republic Fund for Pension and Disability Insurance,
Province Fund Novi Sad

S u m m a r y

This paper analyzes presence of the principle of equity in individual branches of social insurance. At the same time it underlines large benefits based on solidarity. The author took in consideration the following basic indicators of equity in social insurance: insurance period required to achieve benefits, net replacement rate and duration of the benefit.

The analyses shows that the most generous pension insurance system is the one where replacement rate is the same as in the health insurance system, but where duration of the benefit is longer, and almost entire part of expenditure is used for payment of benefits from this insurance. On the other hand, unemployment insurance provides the lowest net replacement rate and the shortest duration of the benefits. Comparing the level of equity with other countries showed that social insurance systems of Croatia and Slovenia are more generous, while net replacement rate in Serbia is less than average net replacement rate in OECD countries.

Keywords: principle of equity, solidarity, social insurance, net replacement rate, pension insurance

Др Велисав Марковић,
ванредни професор на Пословном факултету Ваљево
Универзитет Сингидунум Београд

ИСПЛАТА ОТПРЕМНИНЕ ЗБОГ ОТКАЗА УГОВОРА О РАДУ ЗАПОСЛЕНОМ УСЛЕД „ТЕХНОЛОШКОГ ВИШКА”*

САЖЕТАК: Послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла уз услов да пре отказа уговора о раду, запосленом исплати отпремнину у висини утврђеној општим актом или уговором о раду. У пракси се поводом исплате отпремнине појавило низ спорних ситуација у којима су судови заузимали различите правне ставове. У раду аутор, користећи судску праксу и праксу Уставног суда Србије, расветљава спорне ситуације.

Кључне речи: отпремнина, технолошки вишак, отказ уговора о раду

УВОД

Закон о раду¹ у чл. 179. ст. 5. т. 1. прописује да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на потребе послодавца, и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла („технолошки вишак”).

---

* Рад примљен 29. 8. 2014. године.

¹ *Службени гласник РС*, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014.

Послодавац је дужан да пре отказа уговора о раду, запосленом исплати отпремнину у висини утврђеној општим актом или уговором о раду.²

По одредбама Закона о раду које су важиле до ступања на снагу измена 29. 07. 2014. године ова отпремнина није могла бити нижа од збира трећине зараде запосленог за сваку навршену годину рада у радном односу за првих 10 година проведених у радном односу и четвртине зараде запосленог за сваку наредну навршену годину рада у радном односу преко 10 година проведених у радном односу.³

Зарадом се сматра просечна месечна зарада запосленог исплаћена за последња три месеца која претходе месецу у којем се исплаћује отпремнина.

Изменама Закона о раду⁴ уређено је да се висина отпремнине утврђује општим актом или уговором о раду, с тим што не може бити нижа од збира трећине зараде запосленог за сваку навршену годину рада у радном односу код послодавца код кога остварује право на отпремнину. За утврђивање висине отпремнине рачуна се и време проведено у радном односу код послодавца претходника у случају статусне промене и промене послодавца у смислу члана 147. Закона о раду, као и код повезаних лица са послодавцем у складу са законом. Промена власништва над капиталом не сматра се променом послодавца у смислу остваривања права на отпремнину у складу са овим чланом.

Општим актом или уговором о раду не може да се утврди дужи период за исплату отпремнине од периода утврђеног законом.

Запослени не може да оствари право на отпремнину за исти период за који му је већ исплаћена отпремнина код истог или другог послодавца.

У досадашњој пракси се поводом исплате отпремнине појавило низ спорних ситуација у којима су судови заузимали различите правне ставове.

СПОРНЕ СИТУАЦИЈЕ У СУДСКОЈ ПРАКСИ

Прво питање које се у пракси постављало као спорно јесте да ли запослени коме се отказује уговор о раду по основу престанка потребе има право на отпремнину за све године проведене у радном односу или

² Исплата отпремнине запосленом вишку је услов престанка радног односа због престанка потребе за његовим радом па се отпремнина има исплатити најкасније до престанка радног односа, осим ако споразумом није другачије утврђено, из пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 6246/10 од 20. 10. 2010. Правни Информатор бр. 07-08/2011.

³ Чл. 158. Закона о раду, *Службени гласник РС*, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013.

⁴ *Службени гласник РС*, бр. 75/2014.

само за године проведене у радном односу код послодавца који му отказује уговор о раду и шта ако је запослени код бившег послодавца већ користио то право на отпремнину?

С тим у вези судска пракса је заузела став да у ситуацији када је запосленом исплаћена отпремнина код једног послодавца по основу вишка запослених, па запослени код другог послодавца оствари отпремнину по истом основу (вишак запослених), исти има право на исплату отпремнине у висини сразмерно времену проведеном на раду код тог другог послодавца.⁵ Ова недоумица отклоњена је изменама Закона о раду које су ступиле на снагу 29. 07. 2014. године у којима је конкретизовано да запослени има право на отпремнину за сваку навршену годину рада у радном односу код послодавца код кога остварује право на отпремнину како је већ наведено.

Друго питање које се може поставити је у ситуацији када износ отпремнине није правилно обрачунат, а исти је наведен у решењу о престанку радног односа, да ли запослени мора да поднесе тужбу ради поништаја решења у том делу или не, односно да ли може да потражује разлику новчаног износа без поништаја решења послодавца?

У пракси Апелациони суд у Београду је био мишљења да је правноснажно решење којим је утврђено право на отпремнину и обим тог права од значаја за остваривање права на отпремнину.⁶

Међутим, Врховни касациони суд у Београду је заузео правни став да тужилац није преклудиран у праву да захтева исплату отпремнине у већем износу од оног који је утврђен коначним и правноснажним решењем о престанку радног односа. У образложењу става Врховни касациони суд Србије наводи да тужиоци нису преклудирани у праву да захтевају исплату отпремнине у већем износу од оног који је утврђен коначним и правноснажним решењем о престанку радног односа, а због чињенице да нису водили спор за оцену законитости тог решења. Њихов захтев се односи на исплату новчаног потраживања по основу радног односа код туженог на кога се не односе одредбе чл. 195. Закона о раду. Ова одредба се односи само на побијање решења којим је повређено право запосленог и рок у ком се може покренути спор против таквог решења. Да се ове одредбе не од-

---

⁵ Правно схватање усвојено на седници Грађанског одељења Апелационог суда у Крагујевцу, од 07. 03. 2011. године, а поводом питања која су разматрана и утврђена на заједничком састанку представника Апелационих судова у области радних спорова одржаном 17. 02. 2011. године – *Билтен Апелационог суда у Крагујевцу*, бр. 1/2011, Intermex. Тако и пресуда Основног суда у Ужицу, П1-455/10 од 25. 11. 2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж1 бр. 3737/10 од 01. 02. 2011. године – *Билтен Апелационог суда у Крагујевцу*, бр. 1/2011, Intermex, Београд.

⁶ Пресуда Апелационог суда у Београду Гж.1. 1095/10 од 10. 3. 2010. године – *Правни информатор*, бр. 5/2010, Intermex, Београд.

носе на новчана потраживања из радног односа указују и одредбе чл. 196. према коме сва новчана потраживања из радног односа застаревају у року од три године од дана настанка обавезе.⁷

Веома битно питање које се даље у пракси поставило је да ли се запослени може одрећи права на отпремнину по овом основу као и да ли се може одрећи права на судску заштиту по овом основу?

У пракси послодавци су на разне начине покушавали да запосленог прогласе за „технолошки вишак“, откажу му уговор о раду, али без исплате отпремнине. У ту сврху послодавци су са запосленима најчешће закључивали споразум о одрицању од отпремнине у целини или делимично.

Услед тога у судској пракси се појавио велики број спорова по овом питању а судска пракса је заузимала различите ставове.

Прво, може се поставити питање да ли се запослени може одрећи права на отпремнину пре него што је донета одлука о технолошким, економским или организационим променама?

С тим у вези Врховни касациони суд Србије је заузео следећи став: Имајући у виду да је одредбом чл. 158. ст. 1. Закона о раду услов пуноважности решења о отказу уговора о раду по основу технолошког вишка исплата отпремнине пре отказа уговора раду запосленог на основу чл. 179. т. 9. овог закона одрицање тужиоца од права на отпремнину, пре доношења одлуке о технолошким, економским или организационим променама због којих је престала потреба за радом запослених код послодавца је, по оцени Врховног касационог суда, без утицаја; с обзиром да се запослени не може унапред одрећи тог права без спровођења поступка утврђивања оправданости оваквих промена од стране послодавца, јер се овај отказни разлог односи на престанак радног односа запослених по вољи послодавца а не по вољи запосленог.⁸

Основно питање које се поставља је да ли се запослени може одрећи права на отпремнину или права на део отпремнине, као и да ли се може одрећи права на судску заштиту по том основу?

Судови су прво заузели став да се запослени може одрећи права на отпремнину и да је то право облигационо-правне природе. Заузет је став

---

⁷ Сентенца из решења Врховног касационог суда Рев II 399/10 од 29. 12. 2010. године, утврђена на седници Грађанског одељења 12. 03. 2012. године – *Билтен Врховног касационог суда*, бр. 1/2012, Intermex, Београд.

⁸ Пресуда Врховног касационог суда Рев 2. 1481/10 од 23. јуна 2010. године којом је преиначена пресуда Окружног суда у Шапцу ГжI 263/09 од 14. октобра 2009. године – *Билтен Апелационог суда у Београду*, бр. 1/2010

да је отпремнина новчано потраживање кога се запослени може одрећи, користећи се институтом отпуштања дуга из чл. 344. Закона о облигационим односима. Према наведеној одредби Закона за пуноважан престанак обавезе потребна је изјава повериоца дужнику да неће тражити њено испуњење и да се са тим дужник сагласи.⁹

Међутим, с тим у вези Уставни суд Србије је заузео правни став да давањем изјаве којим се одриче права да судским путем тражи своја права из радног односа па и права на неисплаћену отпремнину као једне од законом утврђених мера заштите запослених за чијим је радом престала потреба запослени се у суштини одрекао неотуђивог права на правну заштиту поводом престанка радног односа.¹⁰

Уставни суд је става да се сагласно чл. 60. ст. 4. Устава Републике Србије ради о праву кога се нико не може одрећи, те да се не може вршити отпуст дуга према послодавцу, јер је то противно принудним прописима.¹¹

Међутим, и поред наведене одлуке Уставног суда, након доношења исте, Апелациони суд у Београду је заузео став да се запослени као поверилац може одрећи само од тачно одређеног новчаног износа отпремнине у ком смислу може отпустити дуг, али се не може одрећи од приступа суду нити му се може створити обавеза да повуче тужбу, па и када сам то уговори.¹²

Апелациони суд у Београду је става да одрицање од дела отпремнине има карактер отпуштања дуга као једног од начина престанка обавезе; да се ради о отпуштању дуга, па тада важе правила из одредби чл. 344. Закона о облигационим односима; да за пуноважност споразума није било потребе да буде закључен у форми у којој је закључен посао из кога је обавеза настала; да је тужилца дала изјаву о отпуштању дуга, а тужени се са том

---

⁹ Пресуда Четвртог општинског суда у Београду П1. бр. 1423/05 од 23. 12. 2005. године, пресуда Окружног суда у Београду Гж. 1. 1798/06 од 21. 06. 2007. године и пресуда Врховног суда Србије Рев. 82/08 од 24. 04. 2008. године – *Билтен Окружног суда у Београду*, бр. 78/2008, Intermex, Београд.

¹⁰ Одлука Уставног суда Републике Србије Уж. бр. 177/2007 од 04. јуна 2009. године – *Билтен Апелационог суда у Београду*, бр. 1/2010.

¹¹ Тим поводом је у одлуци Уставног суда Уж. бр. 33/2007 од 19. марта 2009. године изражено следеће правно схватање: „Одредбом чл. 60. ст. 4. Устава је, поред осталог, утврђено да се нико не може одрећи права на правну заштиту за случај престанка радног односа. С обзиром на то да исплата отпремнине представља један од законом утврђених облика правне заштите запослених у случају престанка радног односа, подносилац уставне жалбе се тог права није могла одрећи”. <http://www.ustavni.sud.rs/page/predmet/sr-Cyrl-CS/299/?NOLAYOUT=1> (приступ 10. 12. 2013). Види у: Драгиша Слијепчевић: *Уставна жалба у функцији заштите права из радних односа*, у: Зборник радова *Извори, осигуравање и заштита права из радног односа*, редактор Зоран Ивошевић, Глосаријум, 2009, 65.

¹² Пресуда Апелационог суда у Београду 6510/10 од 13. 10. 2010. године – *Билтен Апелационог суда у Београду*, бр. 2/2011, Intermex, Београд.

изјавом сагласио; да запослени може отпустити дуг туженом послодавцу и с тим у вези дати изјаву и у погледу доспелог износа отпремнине да неће тражити њено испуњење; да је право на отпремнину неотуђиво право до доспелости, али када то потраживање доспе тада нема сметњи да запослени да изјаву да неће тражити износ по том основу, а да није то тако не би и потраживање по основу отпремнине спадало у круг новчаних облигација које се, за случај пасивизма запосленог да их утужи у одређеном року, претвара у натуралне облигације, сагласно чл. 196. Закона о раду; да законом у односу на доспели износ по основу отпремнине није прописано да запослени не може отпустити дуг из овог основа; да су другостепеном суду биле познате одлуке Уставног суда по уставним жалбама али да у присуству претходних разлога и с обзиром да ниједним позитивним прописом није прописано да запослени не може отпустити дуг по том основу следи да су ови наводи жалбе без значаја; да и када би се прихватио став да овде нема отпуштања дуга, не може се занемарити дејство правоснажног решења туженог којим је тужиљи утврђено право на отпремнину и обим тог права, а који износ је тужиљи исплаћен. На тај начин тужени је у целости испунио облигацију из овог основа према тужиљи, сагласно чл. 295. и 296. Закона о облигационим односима.¹³

Супротно, Апелациони суд у Новом Саду је заузео правни став да одрицање нема правног дејства односно нико се не може одрећи права на правну заштиту за случај незапослености у складу са одредбом чл. 60. ст. 4. а у вези са чл. 18. Устава РС. Наиме, тужилац није извршио отпуст дуга према послодавцу и наведена изјава је супротна принудним прописима. Такође, сходно чл. 158. Закона о раду послодавац је дужан да пре отказа уговора о раду у смислу чл. 179. ст. 1. т. 9. истог Закона запосленом исплати отпремнину у висини утврђеној општим актом или уговором о раду.¹⁴

Уставни суд Србије је усвајањем уставне жалбе утврдио да је наведеном пресудом Основног суда у Ваљеву (П1. 35/10) и Апелационог суда у Београду (Гж1. 5009/10) повређено право подносиоце уставне жалбе на правну заштиту за случај престанка радног односа, зајемченог одредбом чл. 60. ст. 4. Устава Републике Србије. У образложењу своје одлуке Уставни суд наводи да како је подносиоце радни однос престао због престанка потребе за њеним радом услед технолошких, економских или организационих промена, у конкретном случају, радни однос јој је могао престати само под условом да јој претходно буде исплаћена отпремнина

¹³ Из пресуде Апелационог суда у Београду Гж1. 5009/10 од 26. 05. 2010. године коју је потврђена пресуда Основног суда у Ваљеву П1. 35/10 од 16. 03. 2010. године (из архиве аутора).

¹⁴ Из пресуде Апелационог суда у Новом Саду, Гж1. 2640/12 од 24. 09. 2012. године, <http://www.ns.ap.sud.rs/index.php/src/sudska-praksa/259-gz1-2640-12>, (18. 01. 2013).

утврђена општим актом или уговором о раду, у складу са одредбом чл. 158. Закона о раду. Имајући у виду да исплата отпремнине представља један од законом утврђених облика правне заштите запослених у случају престанка радног односа због увођења технолошких, економских или организационих промена, које се у смислу чл. 60. ст. 4. Устава нико не може одрећи, Уставни суд сматра да су првостепени и другостепени суд на произвољан и арбитраран начин одлучили када су оспореним пресудама одбили тужбени захтев подносиоце уставне жалбе.

При томе, по оцени Уставног суда, чињеница да је подносиоце уставне жалбе приликом престанка радног односа само делимично исплаћена отпремнина, те да се преосталог дела отпремнине одрекла у корист послодавца и да у законом предвиђеном року није тражила поништај решења о престанку радног односа, не искључује подносиоце права да захтева од туженог исплату неисплаћеног дела отпремнине.¹⁵

Дакле, Апелациони суд у Београду, сасвим неоправдано игнорише одлуке Уставног суда, иако је сходно Закону о уставном суду везан мишљењима и одлукама Уставног суда.¹⁶ Надамо се да ће у будућности Апелациони суд у Београду поштовати одлуке Уставног суда Србије, што је неопходно ради поштовања начела законитости и правне сигурности као основних елемената правне државе и владавине права.

Споразум или изјава о одрицању од отпремнине се може побијати и из разлога ништавости, односно рушљивости.

Захтев запосленог за утврђење ништавости, односно поништај изјаве о одрицању од права на отпремнину је облигационоправне природе и не зависи од преклузивног рока. Постављени су основни и евентуални захтев за утврђење ништавости уговора странака формализованог као изјаве тужиле о одрицању од права на отпремнину, односно захтев за поништај исте исправе као рушљивог правног посла заснованог на манама тужилине воље и уз њих и захтев за накнаду штете. Ниједан од постављених захтева облигационоправне природе не зависи од преклузивног рока прописаног одредбом чл. 195. Закона о раду. Према одредби чл. 110. Закона о облигационим односима захтев за утврђење ништавости уговора странака, односно изјаве тужиле о одрицању од права на новчану накнаду (отпремнину) не подлеже роковима и не гаси се. Осим тога, захтев за поништај уговора

¹⁵ Одлука Уставног суда Србије Уж. 3281/2010 од 13. 12. 2012. године, идентичан став Уставни суд је заузео у Одлуци Уж. 798/2009 од 17. 11. 2011. године (из архиве аутора).

¹⁶ Нижестепени судови су сходно чл. 171. Устава Републике Србије и чл. 104. Закона о Уставном суду „дужни да прихвате правно схватање Уставног суда”, из решења Врховног касационог суда Рев 2. 834/11 од 03. 11. 2011. године, преузето са <http://www.vk.sud.rs/rev2-83411-gradjansko-procesno-pravo-ponavljanje-postupka-razlozi-za-ponavljanje-postupka-odluka-ustavnog-suda-html> (20. 07. 2012).

из разлога рушљивости, везан је за субјективни, односно објективни рок од једне и три године прописан одредбом чл. 117. истог закона. Ни тужба за исплату отпремнине не зависи од преклузивног рока за покретање радног спора из чл. 195. Закона о раду, већ то потраживање као и остала новчана потраживања подлежу року застарелости из чл. 196. истог Закона на који се пази поводом приговора послодавца.¹⁷

На крају се може поставити питање од када послодавац има право на камату на износ враћене отпремнине када запослени успе у спору за поништај отказа уговора о раду?

С тим у вези судска пракса је заузела став да послодавац има право на камату на износ отпремнине коју је запослени примио као вишак за случај незаконитог отказа уговора о раду од дана када је њена уплата учињена.¹⁸ Мишљења сам да овај став судова није правилан из следећег разлога. Када се у судском поступку поништи отказ уговора о раду услед „технолошког вишка“ као незаконит сматрам да се тада има применити институт стицања без основа јер је „отпао“ правни основ пријема отпремнине. Сходно чл. 210. ст. 2. Закона о облигационим односима „обавеза враћања, односно накнаде вредности настаје и кад се нешто прими с обзиром на основ који се није остварио или који је касније отпао.“ С тим у вези по одредбама чл. 214. Закона о облигационим односима кад се враћа оно што је стечено без основа, морају се вратити плодови и платити затезна камата, и то, ако је стицалац несавестан, од дана стицања, а иначе од дана подношења захтева. У оваквим случајевима враћања отпремнине, по правилу, запослени је савестан стицалац што значи да би послодавац имао право на камату само од дана подношења захтева запосленом за враћање отпремнине.¹⁹ Поред тога „суд ће у парничном поступку у сваком конкретном случају одређивати од ког тренутка је настала несавесност некадашњег повериоца у складу са општим начелом савесности из Закона о облигационим односима, у случају да из-

¹⁷ Решење Врховног суда Србије Рев. 1776/07 од 24. 01. 2008. – *Правни информатор*, бр. 1/2009, Intermex, Београд.

¹⁸ Пресуда Општинског суда у Лазаревцу П1. 180/03 од 03. 09. 2004. године, пресуда Округног суда у Београду Гж. 1. 245/05 од 02. 02. 2005. године и пресуда Врховног суда Србије Рев. 993/05 од 09. 02. 2006. године – *Билтен Округног суда у Београду*, бр. 73/2006, Intermex, Београд.

¹⁹ Тако и судска пракса: „Код враћања по правилима стицања без основа плаћа се и камата на примљена средства, почев од дана када је држалац постао несавестан у државу истих“, из пресуде Привредног апелационог суда, Пж. 13890/2010(2) од 15. 09. 2011. године, као и „прималац уплате која није имала правни основ дужан је да, при враћању уплаћених средстава, плати и камату на примљени износ, по законској стопи затезне камате, обрачунату почев од пријема захтева уплатиоца за враћање, до враћања“, из пресуде Привредног апелационог суда у Београду, Пж. 12958/2010(2) од 01. 09. 2011. *ParagrafLex*.

вршни дужник као тужилац из облигационог односа насталог неоснованим обогаћењем захтева затезну камату пре подношења захтева (јер Закон о облигационим односима не садржи изричито правило о томе).”²⁰

ЗАКЉУЧАК

Очигледно је да су у судској пракси заузимани различити правни ставови по питањима исплате отпремнине запосленом коме се откаже уговор о раду услед престанка потреба за обављањем одређеног посла или када дође до смањења обима посла услед технолошких, економских или организационих промена. У томе је у пракси предњачио Апелациони суд у Београду који је чак игнорисао и одлуке Уставног суда Србије. Ради превазилажења проблема потребно је строго примењивати основна правна начела и то начело законитости и начело правичности, а посебно судови имају правну и моралну обавезу поштовања одлука Уставног суда Србије.

ЛИТЕРАТУРА

- Слијепчевић, Драгиша, *Уставна жалба у функцији заштитне права из радних односа*, у: Зборник радова *Извори, остваривање и заштитна права из радног односа*, редактор Зоран Ивошевић, Глосаријум, 2009.
- Закон о раду, *Службени гласник РС*, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/13, 75/14.
- Закон о облигационим односима, *Службени лист СФРЈ*, бр. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89.
- Службени лист СРЈ*, бр. 31/93, (22/99, 23/99, 35/99, 44/99).
- Правни Информатор, бр. 7–8/2011, Intermex, Београд.
- Билтен Апелационог суда у Крагујевцу, бр. 1/2011, Intermex, Београд.
- Правни Информатор, бр. 5/2010, Intermex, Београд.
- Билтен Врховног касационог суда, бр. 1/2012, Intermex, Београд.
- Билтен Апелационог суда у Београду, бр. 1/2010.
- Билтен Окружног суда у Београду, бр. 78/2008, Intermex, Београд.
- Билтен Апелационог суда у Београду, бр. 2/2011, Intermex, Београд.
- Правни Информатор бр. 1/2009, Intermex, Београд.
- Одлука Уставног суда Србије, Уж. бр. 33/2007 од 19. марта 2009. године, <http://www.ustavni.sud.rs/page/predmet/sr-Cyrl-CS/299/?NOLAYOUT=1> (приступ 10. 12. 2013).

²⁰ Образложење из Одлуке Уставног суда Србије, ИУз-101/2013 од 07. 11. 2013. године којом је Уставни суд утврдио да одредба чл. 79. ст. 5. Закона о извршењу и обезбеђењу (*Службени гласник РС*, број 31/11) није у сагласности са Уставом. Ова одлука је објављена у *Службеном гласнику РС* бр. 109/2013.

- Одлука Уставног суда Србије, ИУз-101/2013 од 07. 11. 2013. године, *Службени гласник РС*, бр. 109/2013.
- Пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1. 2640/12 од 24. 09. 2012. године. <http://www.ns.ap.sud.rs/index.php/src/sudska-praksa/259-gz1-2640-12>, (18. 01. 2013).
- Пресуда Привредног апелационог суда, Пж. 13890/2010(2) од 15. 09. 2011. године, *ParagrafLex*.
- Пресуда Привредног апелационог суда у Београду, Пж. 12958/2010(2) од 01. 09. 2011. године, *ParagrafLex*.
- Решење Врховног касационог суда Србије Рев2 834/11 од 03. 11. 2011. године <http://www.vk.sud.rs/rev2-83411-gradjansko-procesno-pravo-ponavljanje-postupka-razlozi-za-ponavljanje-postupka-odluка-ustavnog-suda-html> (20. 07. 2012).

SEVERANCE PAYMENT TO AN EMPLOYEE DUE TO REDUNDANCY AND TERMINATION OF EMPLOYMENT CONTRACT

Velisav Marković, Ph. D.
University of Belgrade – Singidunum
Faculty of Business Valjevo

S u m m a r y

An employer may dismiss an employee if due to technological, economic and organizational changes employer has no need to perform a specific job any more, or there is a reduction in the scope of work, under the condition that prior to termination of employment contract, the employee has collected a severance payment in the amount determined by the general act or employment contract. In practice, regarding the severance packages appeared a series of controversial situations in which the courts have held various legal positions. The author, using case law and practice of the Constitutional Court of Serbia, has been illuminating those incident situations.

Keywords: severance payment, redundancy, termination of employment contract

Sofija Nikolić,
diplomirani pravnik iz Novog Sada

OPŠTI PRAVOBRANILAC SUDA PRAVDE EVROPSKE UNIJE*

SAŽETAK: U radu je detaljnije razmotrena uloga opšteg pravobranioca u Sudu pravde Evropske unije.

Na početku je ukazano na poreklo institucije i na više statusnih pitanja, kao što su uslovi za izbor na tu dužnost, trajanje mandata, nespojivost sa drugim funkcijama, izuzeće, imunitet i sl.

Primarni zadatak opšteg pravobranioca je da formuliše mišljenje u vezi sa konkretnim slučajem i da ga saopšti sudijama Suda pravde Evropske unije koji treba da donesu odluku. Opšti pravobranilac je potpuno nezavisan, kako u odnosu na Sud, tako i u odnosu na stranke. Zbog toga može da zauzima nepristrasne stavove i da predlaže rešenja koja su u skladu sa principom pravde i pravičnosti. Mišljenje opšteg pravobranioca ne obavezuje sud, ali se sudije u najvećem broju slučajeva oslanjaju na njega.

Opšti pravobranilci mogu uticati na razvoj sudske prakse, a tako i na razvoj celokupnog pravnog sistema Evropske unije. U radu je opisano na koji način se taj uticaj ostvaruje.

Ključne reči: Evropska unija, Sud pravde, opšti pravobranilac

---

* Rad primljen: 3. 3. 2014. godine.

Rad je rezultat istraživanja vršenih tokom stručne prakse u Sudu pravde Evropske unije 2012. godine, u kancelariji opšteg pravobranioca prof. dr Verice Trstenjak i kasnije vršenih istraživanja. Autor se zahvaljuje pravobraniocu i njegovim saradnicima na stručnoj i moralnoj podršci.

1. UVOD

Institucionalni okvir Evropske unije čine: Evropski parlament (European Parliament), Evropski savet (European Council), Savet (Council), Evropska komisija (European Commission), Evropska centralna banka (European Central Bank), Sud revizora (Court of Auditors) i Sud pravde Evropske unije (Court of Justice of the European Union),¹ koji se sastoji iz tri pravosudne institucije: Suda pravde (Court of Justice), Opšteg suda² (The General Court) i specijalizovanih sudova, (specialised courts).³ Pravosudnu funkciju u okviru Suda pravde vrše dvadeset i osam sudija (po jedan iz svake države članice)⁴ i devet opštih (generalnih) pravobranilaca (fr. les avocats généraux / engl. Advocates General).⁵ Institucija pravobranioaca predstavlja novinu za većinu evropskih pravni-ka, iako je poreklom vezana za kontinentalnu Evropu.

2. POREKLO INSTITUCIJE OPŠTEG PRAVOBRANIOCA

Institucija opšteg pravobranioaca je uvedena Ugovorom o osnivanju Evropske zajednice za uglj i čelik, koji je zaključen 18. aprila 1952. godine u Parizu.⁶ U literaturi se navodi da je model preuzet iz francuskog prava. Komparativisti i istoričari kažu da je funkcija opšteg pravobranioaca Suda pravde Evropske unije slična ulozi vladinog komesara (*commissaire du gouvernement*)⁷ u okviru Državnog saveta Francuske (*Conseil d'Etat*). Komesar ima zadatak da prouči nacrt presude koji je pripremio sudija izvestilac imenovan od strane predsednika podgrupe kojoj je dodeljen konkretan predmet i da o tome iznese

---

¹ Izmenjen tekst Ugovora o Evropskoj uniji (*Consolidated version of the Treaty on European Union*), *Official Journal of the European Union*, br. C 83/13, 30. mart 2010, čl. 13, st. 1.

² Nekadašnji Sud prve instance čiji je naziv promenjen Ugovorom iz Lisabona.

³ Ugovor iz Lisabona o izmenama ugovora o Evropskoj uniji i Ugovora o osnivanju Evropske ekonomske zajednice (*Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community*), potpisan u Lisabonu 13. 12. 2007. godine (stupio na snagu 01. 12. 2009. godine), *Official Journal of the European Union*, br. C 306/21, čl. 9F, st. 1; za sada postoji jedan specijalizovani sud – Sud za službenike Evropske unije (*Civil Service Tribunal*).

⁴ Pravilo je uvedeno Ugovorom iz Nice koji je stupio na snagu 1. februara 2003. godine.

⁵ Institucija opšteg pravobranioaca postoji samo u okviru Suda pravde.

⁶ *Treaty establishing the European Coal and Steel Community*. Stupio je na snagu 23. jula 1952. godine, a prestao da važi 23. jula 2002. godine.

⁷ Preteča ove institucije je kraljev komesar (*commissaire du roi*), koji je u vreme monarhije imao zadatak da se stara da vlada i javni interes budu predstavljeni pred administrativnim sudovima na isti način kao i pred redovnim sudovima. Kristen Borgsmidt, *The Advocate General at the European Court of Justice: A Comparative Study*, *European Law Review*, Volume 13, Sweet & Maxwell, London 1988, 110–111.

svoje mišljenje. Ukoliko nije saglasan sa nacrtom, komesar je dužan da saopšti svoje argumente članovima podgrupe. Na kraju, on iznosi svoje mišljenje i pred sudskom instancom koja donosi meritornu odluku.⁸

Razlika između vladinog komesara u francuskom pravu i opšteg pravobranioca Suda pravde Evropske unije je u tome što komesar može da prisustvuje većanju sudija, ali pri tom nema pravo glasa, dok opšti pravobranilac nema ni jedno ni drugo pravo.⁹

Ugovorom o osnivanju Evropske zajednice za uglj i čelik bilo je predviđeno da će u sastavu Suda pravde (*Court of the European Coal and Steel Community*) biti sedam sudija i dva opšta pravobranioca.

Prvi nosioci funkcije opšteg pravobranioca bili su Moris Lagranž (Maurice Lagrange), vladin komesar u Državnom savetu Francuske, rođen u Francuskoj 1900. godine (opšti pravobranilac od 4. decembra 1952. do 8. oktobra 1964. godine) i nemački pravnik Karl Romer (Karl Roemer), rođen 1899. godine (na funkciji opšteg pravobranioca od 2. februara 1953. do 10. oktobra 1973. godine). U literaturi je zabeleženo da su tokom mandata dali veliki doprinos razvoju institucije opšteg pravobranioca.¹⁰

Uporedo sa povećanjem broja država članica Evropske zajednice rastao je i broj opštih pravobranilaca.

3. IZBOR I MANDAT OPŠTIH PRAVOBRANILACA I PRVOG OPŠTEG PRAVOBRANIOCA

Kao što je napred rečeno, danas u okviru Suda pravde postoji devet opštih pravobranilaca. Broj nosilaca ove funkcije može biti povećan na zahtev Suda pravde,¹¹ što je i učinjeno u junu 2013. godine jednoglasnom odlukom Saveta.¹²

---

⁸ *Ibid.*

⁹ Carl Otto Lenz, „Das Amt des Generalanwalts am Europäischen Gerichtshof“, *Festschrift für Ulrich Everling* (Hrsg. O. Due, M. Lutter, J. Schwarze), Nomos Verlagsgesellschaft, Baden 1995, 722.

¹⁰ Vid. Takis Tridimas, *The role of the advocate general in the development of Community law: some reflections*, *Common Market Law Review*, Volume 34, 4/1997, Kluwer Law International, Leiden 1997, 1354.

¹¹ Ugovor o funkcionisanju Evropske unije (*Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union*) – UFEU, *Official Journal of the European Union*, br. C 83/47, 30. mart 2010, čl. 252. – odluku o povećanju broja opštih pravobranilaca jednoglasno donosi Savet.

¹² Odluka Saveta o povećanju broja opštih pravobranilaca Suda pravde Evropske unije, 11009/1/13 REV 1, JUR 303 COUR 50, Brisel, 19. jun 2013. godine. V.: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&t=PDF&gc=true&sc=false&f=ST%2011009%202013%20REV%201>.

Tada je broj od osam opštih pravobranilaca povećan na jedanaest. Međutim, nisu svi pravobraniooci odmah stupili na dužnost. Poljski opšti pravobranilac je počeo da vrši svoju funkciju 1. jula 2013. godine, dok će druga dva opšta pravobranioaca (jedan pripadnik češke i jedan danske nacionalnosti) početi sa radom 7. oktobra 2015. godine. Pre navedenog povećanja broja nosilaca ove funkcije, petoro je uvek bilo birano iz istih država na osnovu političkog sporazuma država članica. Do sada su tu privilegiju imale Francuska, Nemačka, Italija, Španija i Ujedinjeno Kraljevstvo, dok je od 2013. godine i Poljska postala jedna od država članica čiji je državljanin uvek jedan od devet, odnosno jedanaest opštih pravobranilaca.¹³ Promene obuhvataju i opšte pravobranioce koji podležu sistemu rotacije. Broj, uvek različitih, država članica iz kojih će biti biran po jedan opšti pravobranilac je povećan na pet, dok su pre promena postojala samo tri mesta za rotirajuće opšte pravobranioce. Do rotacije dolazi po abecednom redu, prema nazivu države na njenom službenom jeziku.¹⁴

Opšte pravobranioce imenuju saglasno vlade država članica,¹⁵ nakon što posebni komitet (odbor)¹⁶ da mišljenje o podobnosti predloženih kandidata za vršenje te funkcije.

Da bi neko lice moglo da bude izabrano, njegova nezavisnost mora biti nesumnjiva. Takođe, neophodno je da poseduje kvalifikacije koje su potrebne za imenovanje za najviša sudska zvanja u svojoj zemlji, ili da je priznati pravni stručnjak.¹⁷

Mandat opšteg pravobranioaca traje šest godina, s tim što se svake tri godine vrši zamena jednog broja opštih pravobranilaca.¹⁸ Isti opšti pravobranilac može biti imenovan više puta.¹⁹

U okviru Suda pravde posebnu ulogu ima prvi opšti pravobranilac. Njega bira Sud na period od jedne godine. Ukoliko mesto prvog opšteg pravobranio-

---

¹³ Savet Evropske unije, dodatak broj 7013/13, JUR 1010, COUR 27, Brisel, 20. jun 2013. godine, <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&t=PDF&gc=true&sc=false&f=ST%207013%202013%20ADD%20>

¹⁴ T. Tridimas, *op. cit.*, 1351.

¹⁵ Ne postoji zakonska odredba koja bi predviđala jedinstveni mehanizam izbora nacionalnog kandidata; Rosa Greaves, *Reforming Some Aspects of the Role of Advocates general, A Constitutional Order of States? Essays in EU Law in Honour of Alan Dashwood* (eds. A. Arnall, C. Barnard, M. Dougan, E. Spaventa), Hart Publishing Ltd, Oxford 2011, 171.

¹⁶ Komitet, prema čl. 255. UFUEU, čine sedam osoba koje se biraju iz redova nekadašnjih članova Suda pravde, Opšteg suda, pripadnika vrhovnih nacionalnih sudova i priznatih pravnih stručnjaka (od kojih jednog predlaže Evropski parlament).

¹⁷ UFUEU čl. 253.

¹⁸ Statut Suda pravde Evropske unije – SSPEU, http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2012-10/staut_cons_en.pdf, 01. novembar 2012, čl. 9, st. 2.

¹⁹ R. Greaves, 171; Koen Lenaerts, Dirk Arts, Ignace Maselis, *Procedural Law of the European Union* (ed. R. Bray), Sweet & Maxwell, London 2006, 5.

ca bude upražnjeno pre redovnog isteka mandata, bira se zamenik za preostali period.²⁰

Novoizabrani opšti pravobranilac, isto kao i sudija, pre stupanja na dužnost polaže zakletvu na prvoj javnoj sednici nakon izbora.²¹ Nosilac funkcije nakon stupanja na dužnost potpisuje izjavu kojom se obavezuje da će tokom trajanja mandata, kao i nakon njegovog prestanka, poštovati obaveze koje zahteva dati položaj, a naročito da će se ponašati dostojanstveno i odgovorno kada je u pitanju prihvatanje novih dužnosti ili povlastica.²²

4. NESPOJIVOST FUNKCIJA I DRUGI POSEBNI ZAHTEVI

Opšti pravobranioци ne smeju obavljati bilo kakvu političku ili upravnu funkciju. Oni se takođe ne mogu baviti nekim drugim zanimanjem, bez obzira da li stiču materijalnu korist od toga, izuzev ako Savet (prostom većinom) tako nešto dozvoli.²³

Pravobranioци su, kao i sudije, dužni da stanuju u mestu u kom sud ima svoje sedište.²⁴

5. IMUNITET

Opšti pravobranioци imaju imunitet kako tokom trajanja mandata, tako i nakon njegovog isteka, te se protiv njih ne mogu voditi sudski postupci. Imunitet obuhvata radnje koje su pravobranioци izvršili u službenom svojstvu i reči koje su izgovorili ili napisali u toku vršenja funkcije. Ukoliko Sud pravde, zasedajući u punom sastavu, ukine imunitet opštem pravobranioциu i protiv njega bude pokrenut krivični postupak, može mu biti suđeno u bilo kojoj državi članici, ali samo u sudu koji je nadležan da sudi članovima najvišeg nacionalnog pravosuđa.²⁵

---

²⁰ Odnosno do isteka perioda od godinu dana na koji je izabran njegov prethodnik. Pravila procedure Suda pravde – PPSP, *Official Journal of the European Union*, L 265/1, 29. 09. 2012. od 25. 09. 2012. godine sa izmenama i dopunama od 18. 06. 2013. godine čl. 14, st. 2.

²¹ Zakletva glasi: „Zaklinjem se da ću svoje dužnosti izvršavati nepristrasno i savesno. Zaklinjem se da ću sačuvati tajnost većanja suda.” PPSP čl. 4.

²² SSPEU čl. 4, st. 3; PPSP čl. 5.

²³ SSPEU čl. 4.

²⁴ SSPEU čl. 14.

²⁵ SSPEU čl. 3.

6. ULOGA OPŠTEG PRAVOBRANIOCA I PRVOG OPŠTEG PRAVOBRANIOCA

Zadatak opšteg pravobranioaca je da pomaže Sudu pravde u radu. On to čini na taj način što na kraju usmenog dela postupka²⁶ pred sudom, nakon potpuno nezavisnog i nepristrasnog razmatranja slučaja, iznosi mišljenje u vezi sa predmetom.²⁷ Opšti pravobranilac je potpuno nezavistan u svom radu, kako u odnosu na strane u postupku, tako i u odnosu na sudije, što mu daje mogućnost da slučaj sagleda potpuno objektivno. Od njega se očekuje da predloži Sudu da na određeni način reši dati slučaj. Sud, međutim, nije vezan tim predlogom i ne mora ga prihvatiti.

Uloga prvog opšteg pravobranioaca je da dodeljuje slučajeve opštim pravobraniocima, kao i da preduzme neophodne korake ukoliko je neki od njih sprečen da vrši svoju funkciju.²⁸ On može predložiti Sudu pravde da preispita odluku Opšteg suda²⁹ vezanu za žalbe protiv odluka specijalnih sudova, i odluku Opšteg suda u vezi sa saslušanjem i utvrđivanjem pitanja koje se odnosi na postupak odlučivanja o prethodnom pitanju³⁰ u specifičnim oblastima.³¹

7. DODELJIVANJE SLUČAJA OPŠTEM PRAVOBRANIOCU

Propisima Evropske unije nije striktno određeno na koji način glavni opšti pravobranilac dodeljuje slučaj određenom opštem pravobranioacu, ali u praksi postoje pojedina pravila koja se uglavnom slede. Kako bi se obezbedila primena principa nepristrasnosti i nezavisnosti opštem pravobranioacu neće biti dodeljen slučaj u kome se kao jedna od strana javlja država članica čiji je on državljanin.³² Kada se radi o odlučivanju o prethodnom pitanju slučaj se uglav-

---

²⁶ Postupak pred Sudom pravde Evropske unije se sastoji iz pismenog i usmenog dela; SSPEU čl. 20, st. 1.

²⁷ UFEU čl. 252.

²⁸ PPSP čl. 16.

²⁹ SSPEU čl. 62; PPSP čl. 193, 194.

³⁰ O prethodnom pitanju v.: Vassilios Skouris, *The Position of the European Court of Justice in the Eu legal order and its relationship with national constitutional courts, The Position of constitutional courts following integration into the European Union*, Ustavno sodišče Republike Slovenije, Ljubljana 2005; John J. Barclo, *Precedent in European Community Law, Interpreting Precedents – A Comparative Study* (eds. D. N. Mac Cormic, R. S. Summers), Ashgate, Dartmouth 1997.

³¹ UFEU čl. 256. t. 2, 3.

³² Noreen Burrows, Rosa Greaves, *The Advocate General and EC Law*, Oxford University Press, New York 2007, 23.

nom ne dodeljuje opštem pravobraniocu koji je iz države članice čiji sud je podneo predlog. Smatra se da on ne bi trebalo da bude ni iz države kojoj pripada podnosilac zahteva, niti tuženi.³³ Da bi se izbegla specijalizacija opštih pravobranilaca za određenu materiju i da bi različita mišljenja i pristupi mogli da dođu do izražaja, glavni opšti pravobranilac treba da vodi računa da slučajevi budu raspoređeni tako da se razlikuju po predmetu i po vrsti spora.³⁴ Još jedno pravilo koje doprinosi objektivnijem ispitivanju i sagledavanju slučaja iz različitih perspektiva, jeste da sudija izvestilac i opšti pravobranilac treba da budu iz različitih država članica.³⁵

8. ULOGA OPŠTEG PRAVOBRANIOCA U USMENOM DELU POSTUPKA

Opšti pravobranilac prisustvuje usmenom delu postupka. Njegovo mesto je na samom kraju sa desne strane sudija. On može postavljati pitanja zastupnicima, savetnicima, advokatima stranaka, kao i strankama u glavnom postupku ili njihovim predstavnicima.³⁶ Ukoliko sud odluči da sprovede mere istrage, opšti pravobranilac ima isto pravo i u odnosu na veštake i svedoke.³⁷

9. MIŠLJENJE OPŠTEG PRAVOBRANIOCA

9.1. Uobličavanje mišljenja

Kao što je rečeno, opšti pravobranilac svoje mišljenje podnosi sudu na kraju usmenog dela postupka, pre nego što sudije donesu svoju odluku. On to može da uradi odmah nakon završetka usmene rasprave, ali se u praksi najčešće događa da tada samo odredi datum naknadnog podnošenja mišljenja. Rok za to nije striktno određen. Uobičajeno je da mišljenje bude podneto za četiri do šest nedelja.³⁸

Prilikom donošenja mišljenja opšti pravobranilac vrši potpunu analizu slučaja. On treba da svestrano sagleda njegovu činjeničnu i pravnu pozadinu.

---

³³ T. Tridimas, *op. cit.*, 1356.

³⁴ N. Burrows, R. Greaves, *op. cit.*, 23.

³⁵ *Ibid.*

³⁶ PPSP čl. 80.

³⁷ PPSP čl. 70, st. 3, čl. 67, 3.

³⁸ N. Burrows, R. Greaves, *op. cit.*, 27.

Ta analiza je često mnogo detaljnija i obimnija od one koja se nalazi u sudskoj odluci.³⁹ Tokom uobličavanja mišljenja opšti pravobranilac analizira prethodnu praksu suda⁴⁰, tj. slučajeve koji su povezani sa pravnim pitanjem koje je predmet datog odlučivanja i ponekad predlaže sudu da odstupa od nje. On se takođe poziva na pravo Evropske unije i prava država članica.⁴¹ Mišljenje može sadržati i upućivanje na druge izvore kao što su članci iz pravnih časopisa i strane presude, koji se u praksi nikad ne javljaju u samoj odluci suda.⁴² Upućivanjem na pravnu literaturu koja je povezana sa pitanjem o kome treba doneti odluku, opšti pravobranilac stvara podlogu za akademsku raspravu.⁴³ Pored iznošenja mišljenja vezanog za sam slučaj, opšti pravobranilac može dati komentar u vezi sa pitanjima koja proizilaze iz datog predmeta, ali nisu ključna za donošenje presude. Njegova uloga je i da dâ kritičku ocenu sudske prakse, ukaže na eventualne nedoslednosti, odredi trendove, i dâ kratak pregled budućeg razvoja.⁴⁴

Nekada je teško na osnovu same presude uvideti na koji način je sudija izvodio zaključke i formirao svoj stav. Sa druge strane, mišljenje opšteg pravobranioca daje potpuniju sliku procesa odlučivanja i ukazuje na koje se sve argumente sud oslanjao.⁴⁵ Zbog detaljne sadržine ono olakšava rad sudijama (čak i ako se ne slažu sa njime).

U nekim slučajevima sudije nisu u samoj presudi navodili detaljne razloge kojima su se rukovodili, nego su upućivali na stavove koji su iskazani u podudarnom mišljenju opšteg pravobranioca.⁴⁶

Stil i način formulisanja mišljenja često zavisi od toga iz kog pravnog sistema potiče pravobranilac koji ga je napisao. Tako oni koji dolaze iz zemalja u kojima se primenjuje evropsko kontinentalno pravo sačinjavaju mišljenja koja imaju više akademske, odnosno, teoretske karakteristike, dok ona koja formulišu pripadnici common law tradicije podsećaju na presude angloameričkih sudova.⁴⁷

---

³⁹ T. Tridimas, *op. cit.*, 1359.

⁴⁰ Cyril Ritter, *A new look at the role and impact of Advocates-General-collectively and individually*, *The Columbia Journal of European Law*, volume 12, 3/2006, Juris Publishing, Huntington 2006, 759.

⁴¹ V.: Maja Stanivuković, *Sudovi*, poglavlje u knjizi: *Osnovi prava Evropske unije*, (grupa autora), Centar za izdavačku delatnost, Pravni fakultet, Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad 2010, 152.

⁴² C. Ritter *op. cit.*, 758–759.

⁴³ *Ibid.*, 758–759.

⁴⁴ T. Tridimas, *op. cit.*, 1361.

⁴⁵ *Ibid.*, 1365.

⁴⁶ Anthony Arnall, *The European Union and its Court of Justice*, Oxford University Press, New York 2006, 15.

⁴⁷ T. Tridimas, *op. cit.*, 1359.

9.2. Jezik

Opšti pravobranilac ne mora svoje mišljenje izložiti na jeziku na kome se vodi slučaj, već to može učiniti i na nekom od jezika država članica.⁴⁸ Stručne službe vrše prevod na jezik slučaja,⁴⁹ kao i na francuski koji je radni jezik suda.⁵⁰

9.3. Struktura mišljenja

Sadržina mišljenja zavisi od postupka koji se vodi pred sudom, kao i od pitanja o kome treba doneti odluku. Na naslovnoj strani se uvek ispod logotipa suda navodi ime opšteg pravobranioca čije je dato mišljenje. Ispod toga stoji datum njegovog donošenja. Zatim slede broj slučaja, imena stranaka, vrsta postupka i na kraju, ako se radi, na primer, o donošenju odluke o prethodnom pitanju, o kom pitanju je reč. Ukoliko primerak mišljenja nije na jeziku na kom je ono originalno doneto, već je njegov prevod, naznačuje se koji je originalni jezik.

Ako je mišljenje vezano za donošenje odluke o prethodnom pitanju, struktura je drugačija. Najpre se u uvodu navode imena stranaka i koje pitanje je potrebno rešiti. Zatim sledi iznošenje pravnog okvira slučaja, kako u kontekstu prava Evropske unije, tako i država članica. Nakon toga se navode činjenice vezane sa slučaj, postupak koji je sproveden pred Sudom pravde, prethodno sprovedeni postupci i glavni argumenti stranaka. Potom sledi analiza slučaja, odnosno pitanja koje treba rešiti. Svako mišljenje se završava zaključkom kojim opšti pravobranilac predlaže sudu na koji način bi trebalo da reši dato pitanje, odnosno slučaj.

9.4. Način iznošenja i objavljivanja mišljenja

Nije neophodno da opšti pravobranilac lično iznese mišljenje koje je napisao, već ga može pročitati i drugi opšti pravobranilac koji je tog dana prisutan pred sudskim većem. Ono može biti saopšteno i pred većem koje nije nadležno

---

⁴⁸ To su: bugarski, hrvatski, češki, danski, holandski, engleski, estonski, finski, francuski, nemački, grčki, mađarski, irski, italijanski, letonski, litvanski, malteški, poljski, portugalski, rumunski, slovački, slovenski, španski i švedski jezik. PPSP čl. 36.

⁴⁹ Ta potreba da mišljenje bude prevedeno obično odlaže njegovo iznošenje za nekoliko dana, Gil Carlos Rodríguez Iglesias, Fernando Castillo de la Torre, *The procedure before the Court of Justice of the European Communities, The Legal Practice in International Law and European Community Law, A Spanish Perspective* (ed. C. J. Piernas), Martinus Nijhoff Publishers, Leiden 2007, 364. Kasnije se mišljenje prevodi i na jezike ostalih država članica.

⁵⁰ Francuski je radni jezik Suda pravde koga zaposleni koriste u svakodnevnoj međusobnoj komunikaciji i radu. *Ibid.*, 345.

za donošenje presude u konkretnom slučaju.⁵¹ Nekada je mišljenje bilo čitano u celini, dok se od 1990. godine iznosi samo zaključak.⁵² Pri tome sudije pred sobom imaju ceo tekst. Nakon izlaganja mišljenja opšteg pravobranioca, predsednik sudskog veća proglašava usmeni deo postupka završenim.⁵³ Mišljenje se štampa zajedno sa presudom i objavljuje u *Službenom glasilu Evropske unije* (*Official Journal of the European Union*).⁵⁴ Da je ono izneto i ime njegovog donosioca, navodi se i u presudi i naredbi suda.⁵⁵

9.5. Ponovno otvaranje usmenog dela postupka i mišljenje opšteg pravobranioca

Sud može odlučiti da ponovo otvori usmeni deo postupka. U tom slučaju mora opet saslušati opšteg pravobranioca, te se može dogoditi da postoje dva ili više mišljenja za jedan slučaj i to formulisanih od strane različitih opštih pravobranilaca, ukoliko u međuvremenu neki od njih prestane da vrši svoju dužnost.⁵⁶

9.6. Slučajevi u kojima mišljenje opšteg pravobranioca nije potrebno

Ugovorom iz Nice prvi put je uvedena mogućnost da Sud pravde donese presudu bez mišljenja opšteg pravobranioca. Član 222.⁵⁷ upućuje na Statut Suda pravde prema kome on može, ukoliko se u konkretnom slučaju ne postavljaju nova pravna pitanja, nakon pribavljenog stava opšteg pravobranioca o tome, odlučiti da njegovo mišljenje nije potrebno.⁵⁸ Na to može ukazati i sudija izvestilac u svom preliminarnom izveštaju koji podnosi na opštoj sednici suda, nakon završenog pismenog dela postupka.⁵⁹ Međutim, ako se radi o opštem pitanju vezanom za pravo Evropske zajednice, sud može tražiti mišljenje iako se konkretno pravno pitanje ne javlja kao novo, ukoliko smatra da postoje razlozi

---

⁵¹ *Ibid.*, 363.

⁵² C. Ritter, *op. cit.*, 753.

⁵³ PPSP čl. 82, 2.

⁵⁴ Svi brojevi *Službenog lista* se mogu naći na sajtu Suda. On se objavljuje na svim zvaničnim jezicima država članica (izuzev irskog) od datuma njihovog pristupanja Evropskoj uniji; <http://eur-lex.europa.eu>, 11. februar 2012.

⁵⁵ PPSP čl. 87, 89.

⁵⁶ C. Ritter, *op. cit.*, 753.

⁵⁷ To je sada član 252. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

⁵⁸ SSPEU čl. 20, 5.

⁵⁹ PPSP čl. 59, 2.

zbog kojih bi mogao da preispita postojeću sudsku praksu.⁶⁰ Sud se opredeljuje za njegovu pomoć kada se radi o žalbi koja je u nadležnosti Opšteg suda, kada želi da proveriti da li je na osnovu predmeta mogao da donese i drugačiju odluku ili da utvrdi da li je odluka doneta na način koji je protivrečan sudskoj praksi Suda pravde.⁶¹

10. POMOĆNO OSOBLJE

Opštem pravobraniocu u obavljanju funkcije pomažu referenti. Oni prikupljaju potrebnu građu, vrše analize i obavljaju druge dužnosti koje su potrebne za donošenje mišljenja. Uz to, svaki opšti pravobranilac ima i pravo na tri sekretarice koje se staraju o radu njegove kancelarije.

11. IZUZEĆE (KADA OPŠTI PRAVOBRANILAC NE MOŽE UČESTVOVATI U POSTUPKU)

Kao i sudije, opšti pravobranilac ne može da učestvuje u postupku vezanom za slučaj u kome je prethodno učestvovao kao zastupnik, savetnik jedne od stranaka ili njen predstavnik. Takođe će biti isključen i ako je u prethodnom postupku (ranije) bio pozvan da se izjasni kao član suda, tribunala, komisije za istragu ili u nekom drugom svojstvu. Ukoliko opšti pravobranilac smatra da zbog nekog posebnog razloga ne bi trebalo da učestvuje u određenom slučaju, treba o tome da obavesti predsednika. Sa druge strane, ako predsednik smatra da opšti pravobranilac zbog nekog posebnog razloga treba da bude isključen iz učešća i donošenja mišljenja u određenom postupku, treba o tome da ga izvesti.⁶²

12. PRESTANAK DUŽNOSTI OPŠTEG PRAVOBRANIOCA

Dužnost opšteg pravobranioca redovnim putem prestaje istekom mandata. Pored toga, on može podneti ostavku predsedniku Suda pravde, koja se zatim prosleđuje predsedniku Saveta. Sudije i opšti pravobranioци Suda pravde mogu da smene opšteg pravobranioца ili da ga liše nekih privilegija, ukoliko jedno-

---

⁶⁰ Eleanor Sharpston, *The Changing Role of the Advocate General, Continuity and Change in EU Law, Essays in Honour of Sir Francis Jacobs* (eds. A. Arnulf, P. Eeckhout, T. Tridimas), Oxford University Press, Oxford 2008, 27.

⁶¹ *Ibid.*, 26–27.

⁶² SSPEU čl. 18, st. 1, 2.

glasno odluče da on više ne ispunjava uslove i dužnosti koje se zahtevaju od njega. Opšti pravobranilac o čijem mandatu se donosi odluka, ne učestvuje u tom većanju, odnosno odlučivanju. O njegovoj smeni obavješavaju se predsjednici Evropskog parlamenta, Komisije i Saveta.⁶³ Do prestanka dužnosti dolazi u slučaju smrti opšteg pravobranioca.

13. ZAKLJUČAK

Opšti pravobranilac zauzima značajno mesto u sistemu Suda pravde. Kao potpuno nezavisan član institucije on ima mogućnost da slučajeve sagleda objektivno i sveobuhvatno. Njegovo mišljenje predstavlja polazište za razmatranje slučaja i značajnu podršku sudiji prilikom donošenja presude.

Opšti pravobranilac, takođe, može značajno uticati na razvoj prava u Evropskoj uniji. On može da predloži sudiji da odstupi od dotadašnje prakse Suda, koja se smatra jednim od najznačajnijih pravnih izvora. Pozivajući se na stručnu i naučnu literaturu, opšti pravobranilac stvara vezu između akademskog sveta i Suda pravde, koja je važna za razvoj i unapređenje sudske prakse.

Svojim radom opšti pravobranilac doprinosi objektivnosti suđenja i omogućuje da postupci budu okončani u razumnom roku i na pravičan način.

LITERATURA

- Arnall, Anthony, *The European Union and its Court of Justice*, Oxford University Press, New York, 2006.
- Barclo, John J., *Precedent in European Community Law, Interpreting Precedents – A Comparative Study* (eds. D. N. MacCormic, R. S. Summers), Ashgate, Dartmouth, 1997.
- Borgsmidt, Kristen, *The Advocate General at the European Court of Justice: A Comparative Study*, European Law Review, Volume 13, Sweet & Maxwell, London, 1988.
- Burrows, Noreen; Greaves, Rosa, *The Advocate General and EC Law*, Oxford University Press, New York, 2007.
- Vincenzi, Christopher, *Law of the European Community*, Pitman Publishing, London, 1996.
- Vukadinović, Radovan, *Uvod u institucije i pravo Evropske unije*, izdanje autora, Krajujevac, 2011.
- Greaves, Rosa, *Reforming Some Aspects of the Role of Advocates general – A Constitutional Order of States?* Essays in EU Law in Honour of Alan Dashwood

---

⁶³ SSPEU čl. 5, 6.

- (eds. A. Arnall, C. Barnard, M. Dougan, E. Spaventa), Hart Publishing Ltd, Oxford, 2011.
- Lenaerts, Koen; Arts, Dirk; Maselis, Ignace, *Procedural Law of the European Union* (ed. R. Bray), Sweet & Maxwell, London, 2006.
- Nikolić, Dušan, *Precedent u praksi Suda pravde Evropske unije – Pravno-politički okvir*, poglavlje u knjizi: *Harmonizacija srpskog i mađarskog prava sa pravom Evropske unije* (ed. Ranko Keča), Centar za izdavačku delatnost Pravnog fakulteta u Novom Sadu, Novi Sad, 2013, 231–240.
- Otto Lenz, Carl, „Das Amt des Generalanwalts am Europäischen Gerichtshof”, u knjizi: *Festschrift für Ulrich Everling* (Hrsg. O. Due, M. Lutter, J. Schwarze), Nomos Verlagsgesellschaft, Baden, 1995.
- Ritter, Cyril, *A new look at the role and impact of Advocates-General collectively and individually* The Columbia Journal of European Law, volume 12, 3/2006, Juris Publishing, Huntington, 2006.
- Rodríguez, Iglesias Gil Carlos; Castillo de la Torre, Fernando, *The procedure before the Court of Justice of the European Communities*, u knjizi: *The Legal Practice in International Law and European Community Law. A Spanish Perspective* (ed. C. J. Piernas), Martinus Nijhoff Publishers, Leiden, 2007.
- Skouris, Vassilios, „The Position of the European Court of Justice in the Eu legal order and its relationship with national constitutional courts”, u knjizi: *The Position of constitutional courts following integration into the European Union*, Ustavno sodišče Republike Slovenije, Ljubljana, 2005.
- Stanivuković, Maja, „Sudovi”, poglavlje u knjizi: *Osnovi prava Evropske unije*, (grupa autora), Centar za izdavačku delatnost, Pravni fakultet, Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad, 2010.
- Sharpston, Eleanor, „The Changing Role of the Advocate General, Continuity and Change in EU Law”, *Essays in Honour of Sir Francis Jacobs* (eds. A. Arnall, P. Eeckhout, T. Tridimas), Oxford University Press, Oxford, 2008.
- Schiemann, Konrad, „The Functioning of the Court of Justice in an Enlarged Union and the Future of the Court, Continuity and Change in EU Law”, u knjizi: *Essays in Honour of Sir Francis Jacobs* (eds. A. Arnall, P. Eeckhout, T. Tridimas), Oxford University Press, Oxford, 2008.
- Tridimas, Takis, „The role of the advocate general in the development of Community law: some reflections”, *Common Market Law Review*, Volume 34, 4/1997, Kluwer Law International, Leiden, 1997.
- Trstenjak, Verica, „Nadležnost i organizacija sudova u Evropskoj uniji”, *Evropski pravnik* 1/2006.

PODACI SA INTERNETA

Podaci sa veb stranice Suda pravde Evropske unije, <http://curia.europa.eu>, 10. februar 2014.

IZVORI

- Ugovor iz Lisabona o izmenama ugovora o Evropskoj uniji i Ugovora o osnivanju Evropske ekonomske zajednice (Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community), Official Journal of the European Union, br. C 306/21.
- Izmenjen tekst Ugovora o Evropskoj uniji (Consolidated version of the Treaty on European Union), Official Journal of the European Union, br. C 83/13, 30. mart 2010.
- Ugovor o osnivanju Evropske zajednice za uglj i čelik (Treaty establishing the European Coal and Steel Community), <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm>, 06. februar 2012.
- Ugovor o funkcionisanju Evropske unije (Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union) – UFEU, Official Journal of the European Union, br. C 83/47, 30. mart 2010.
- Statut Suda pravde Evropske unije – SSPEU, http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2012-10/staut_cons_en.pdf, 01. 11. 2012.
- Pravila procedure Suda pravde-PPSP, Official Journal of the European Union, br. L 265/1, 29. 09. 2012. godine od 25. septembra 2012. godine sa izmenama i dopunama od 18. juna 2013. godine
- Odluka Saveta o povećanju broja opštih pravobranilaca Suda pravde Evropske unije, 11009/1/13 REV 1, JUR 303 COUR 50, Brisel, 19. jun 2013. godine, <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&t=PDF&gc=true&sc=false&f=ST%2011009%202013%20REV%201>,
- Savet Evropske unije, dodatak broj 7013/13, JUR 1010, COUR 27, Brisel, 20. jun 2013. godine, <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&t=PDF&gc=true&sc=false&f=ST%207013%202013%20ADD%202>

ADVOCATE GENERAL OF THE COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION

Sofija Nikolić
Lawyer

S u m m a r y

The work discusses the role of Advocate General at the Court of Justice of the European Union in detail.

At the beginning, the origin of the institution and several status questions, such as the conditions for being elected for the duty, duration of the mandate, lack of possibility to connect with other functions, exception, immunity, etc., were pointed out.

Primary task of the Advocate General is to formulate an opinion on the particular case, and to state it to the judges of the Court of Justice of the European Union, who are to make a decision. Advocate General is completely independent, both of the Court and the parties. For that reason, he can adopt objective attitudes and suggest solutions that are in

accordance with the principles of justice and equity. Opinion of the Advocate General does not oblige the Court, but the judges rely on it in most cases.

Advocate Generals can influence the development of legal practice, and thereby the development of the whole legal system of the European Union. This work describes the way that influence is realized.

Keywords: European Union, Court of Justice, Advocate General

ПРАВНИ АФОРИЗМИ

ЧЕХОВ ЈЕ РЕКАО ДА ОДГОНЕТКА ЗАГОНЕТКЕ ЛЕЖИ У САМОМ ЗАКОНУ. НОВЕ
ВЛАСТИ РАДИЈЕ СЕ ОДЛУЧУЈУ ЗА СЕЧУ ЗАКОНА.

ИЗВЕШТАЈ МИНИСТРА ПРАВДЕ: НЕЗАДОВОЉНИХ ЈЕ ВИШЕ, АЛИ ЗАДОВОЉНИ
ПРЕТЕЖУ.

И НОЈЕВО ЈАЈЕ МОЖЕ ПОСТАТИ ТРОУГАО, АКО МУ ЈЕ ТАКО (ПРЕ)СУЂЕНО.

УБИЈАЊЕ ИСТИНЕ ИМА ЗА ЦИЉ ЧОВЕКА.

ПРАВО БЕЗ МОРАЛА – ПРЕВАРА У ПРЕСУДИ.

СУДИЈА ЈЕ ИЗГАРАО НА ПРЕДМЕТУ, АЛИ СЕ ПРАВДА ДРЖАЛА РЕЗЕРВИСАНО.

ПРЕСУДЕ ВРХОВНОГ СУДА СТАВЉАЈУ ТАЧКУ НА СВАКО ДРУГАЧИЈЕ МИШЉЕЊЕ.
ПОСЛЕ ЈЕ СВЕ У РУКАМА АРХИВАРА.

ПОВЕРЕНИК И ЦЕНЗОР ЗА ИСТИНУ ЗАВРШИЛИ СУ ИСТУ ШКОЛУ, АЛИ РАЗЛИЧИТ
СМЕР.

ПРЕПОРУКА ЗА АДВОКАТА НЕКАД ЈЕ БИО ДОБАР ЈЕЗИК. САДА БОЉЕ КОТИРА
ЈЕЗИК ЗА ЗУБИМА.

КАД СЕ ОПИРЕТЕ ЖИВОТУ, РЕЗУЛТАТ ЈЕ ДА СЕ МЕЊАТЕ ВИ, А ДА ВАС УТИСАК
ВАРА.

Аутор
Мирослав Здјелар,
адвокат у Новом Саду

SA SEDNICE UPRAVNOG ODBORA
održane 07. 11. 2014. godine

1. SIMOVIĆ NATAŠA (JMBG:3004985156006), diplomirani pravnik, rođena 30. 04. 1985. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Novom Sadu, Bulevar oslobođenja 82/III.

– BRIŠE SE iz Imenika advokatskih pripravnika SIMOVIĆ NATAŠA, advokatski pripravnik kod Marović Željka, advokata u Novom Sadu, sa danom 06. 11. 2014. godine zbog upisa u Imenik advokata ove Komore.

2. GAŠEVIĆ ANDRIJANA (JMBG:0603988188731), diplomirani pravnik, rođena 06. 03. 1988. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Novom Sadu, Slobodana Bajiča 14.

– BRIŠE SE iz Imenika advokatskih pripravnika GAŠEVIĆ ANDRIJANA, advokatski pripravnik kod Keča Uroša, advokata u Novom Sadu, sa danom 06. 11. 2014. godine zbog upisa u Imenik advokata ove Komore.

3. MUŠIKIĆ BILJANA (JMBG:0808986835005), diplomirani pravnik, rođena 08. 08. 1986. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Novom Sadu, Maksima Gorkog 7.

– BRIŠE SE iz Imenika advokatskih pripravnika MUŠIKIĆ BILJANA, advokatski pripravnik kod Lakićević Vuksana, advokata u Novom Sadu, sa danom 06. 11. 2014. godine zbog upisa u Imenik advokata ove Komore.

4. LAZIĆ VELJKO (JMBG:1307982303208), diplomirani pravnik, rođen 13. 07. 1982. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Novom Sadu, Petra Drapšina 48.

– BRIŠE SE iz Imenika advokatskih pripravnika LAZIĆ VELJKO, advokatski pripravnik kod Gucunja Milana, advokata u Novom Sadu, sa danom 06. 11. 2014. godine zbog upisa u Imenik advokata ove Komore.

5. BLITVIN ALEKSANDAR (JMBG:0608985800039), diplomirani pravnik, rođen 06. 08. 1985. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Žablju, Trg Svetog Save 7.

– BRIŠE SE iz Imenika advokatskih pripravnika BLITVIN ALEKSANDAR, advokatski pripravnik kod Horović Vladimira, advokata u Novom Sadu, sa danom 06. 11. 2014. godine zbog upisa u Imenik advokata ove Komore.

6. PEJOVIĆ DEJAN (JMBG:1303989830127), diplomirani pravnik, rođen 13. 03. 1989. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Bečeju, Glavna 7, lokal 27.

– Briše se iz Imenika advokatskih pripravnika PEJOVIĆ DEJAN, advokatski pripravnik kod Sekulić Snežane, advokata u Bečeju, sa danom 06. 11. 2014. godine zbog upisa u Imenik advokata ove Komore.

7. MANDIĆ MILAN (JMBG:1506982810625), diplomirani pravnik, rođen 15. 06. 1982. godine upisuje se 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Somboru, Belog goluba 8.

– Briše se iz Imenika advokatskih pripravnika MANDIĆ MILAN, advokatski pripravnik kod Vučković Marije, advokata u Somboru, sa danom 06. 11. 2014. godine zbog upisa u Imenik advokata ove Komore.

8. CVEJANOV MARIJA (JMBG:2905988855022), diplomirani pravnik, rođena 29. 05. 1988. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Zrenjaninu, Stevice Jovanovića 1.

– BRIŠE SE iz Imenika advokatskih pripravnika CVEJANOV MARIJA, advokatski pripravnik kod Darijević Vićentija, advokata u Zrenjaninu, sa danom 06. 11. 2014. godine zbog upisa u Imenik advokata ove Komore.

9. ŠOŠTARIĆ GORAN (JMBG:1508982890044), diplomirani pravnik, rođen 15. 08. 1982. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Rumi, Glavna 163/33.

– Briše se iz Imenika advokatskih pripravnika ŠOŠTARIĆ GORAN, advokatski pripravnik kod Kovačević Jovice, advokata u Rumi, sa danom 06. 11. 2014. godine zbog upisa u Imenik advokata ove Komore.

10. GLAVARDANOV KRISTINA (JMBG:0303983805038), diplomirani pravnik, rođena 03. 03. 1983. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Novom Sadu, Radnička 10/1, stan 4.

11. SAVKOV ZORICA (JMBG:1806969835035), diplomirani pravnik, rođena 18. 06. 1969. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Novom Sadu, Petra Drapšina 48.

12. BAKARIĆ SRĐAN (JMBG:0208982300002), diplomirani pravnik, rođen 02. 08. 1982. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Novom Sadu, Miroslava Antića 5.

13. RAONIĆ STRAHINJA (JMBG:0801985810616), diplomirani pravnik, rođen 08. 01. 1985. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Novom Sadu, Slovačka 16/13.

14. HORVAT PETAR (JMBG:0607986300009), diplomirani pravnik, rođen 06. 07. 1986. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Novom Sadu, Matice srpske 4.

15. STUPAR PERO (JMBG:0304954300519), diplomirani pravnik, rođen 03. 04. 1954. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Sremskoj Kamenici, Vojinova 34.

16. MARKOV PECIN ALEKSANDRA (JMBG:0704986825409), diplomirani pravnik, rođena 07. 04. 1986. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Bečeju, Dositejeva 2.

17. VUČENOVIĆ JELENA (JMBG:2910986825022), diplomirani pravnik, rođena 29. 10. 1986. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Subotici, Frederika Šopena 17.

18. MIHALEK AGNEŠ (JMBG:1107988825428), diplomirani pravnik, rođena 11. 07. 1988. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Adi, Lenjinova 8.

19. VRSAJKOVIĆ HEDI SNEŽANA (JMBG:0801971815038), diplomirani pravnik, rođena 08. 01. 1971. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Somboru, Venac Stepe Stepanovića 34/5.

20. GOLUBOVIĆ LjILJANA (JMBG:0403986875007), diplomirani pravnik, rođena 04. 03. 1986. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Vršcu, Sterijina 50.

21. JANKOVIĆ STANISLAV (JMBG:1508978710449), diplomirani pravnik, rođen 15. 08. 1978. godine UPISUJE SE 07. 11. 2014. godine u Imenik advokata Advokatske komore Vojvodine, sa sedištem advokatske kancelarije u Novoj Pazovi, Kralja Petra I Karađorđevića 50.

22. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu MISIRKIĆ RADOVAN, rođen 23. 07. 1990. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Tomić Jovanović mr Mirjane, advokata u Novom Sadu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

23. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu PAJIĆ RADIOVOJE, rođen 19. 06. 1989. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Bednarik Snežane, advokata u Novom Sadu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

24. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu PAŠTI ERVIN, rođen 03. 10. 1988. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Radovanović Branimira, advokata u Novom Sadu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

25. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu GALIĆ NEMANJA, rođen 13. 01. 1992. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Ristić Zorana, advokata u Novom Sadu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

26. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu PUVAČA MILAN, rođen 29. 06. 1987. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Bogovac Predraga, advokata u Novom Sadu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

27. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu LOTINA MARKO, rođen 22. 10. 1984. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Lotina Miroslava, advokata u Novom Sadu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

28. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu VLADETIĆ MIROSLAV, rođen 02. 10. 1981. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Lakić Srđana, advokata u Novom Sadu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

29. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu TABAKOV ALEKSANDAR, rođen 01. 09. 1981. godine, na advokatsko-

-pripravničku vežbu kod Vignjević Danice, advokata u Futogu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

30. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu MAJSTOROVIĆ ALEKSANDRA, rođena 29. 01. 1988. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Horvat Endrea, advokata u Temerinu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

31. UPISUJE se u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu SLAVULJ SANELA, rođena 24. 06. 1989. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Soldat Nenada, advokata u Novom Sadu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

32. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu RAMAČ TAMARA, rođena 16. 05. 1988. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Savin Sonje, advokata u Novom Sadu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

33. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu TIŠMA TAMARA, rođena 29. 07. 1988. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Davidov Strahinje, advokata u Novom Sadu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

34. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu JELENA KEREZOVIĆ, rođena 26. 10. 1986. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Bogovac Predraga, advokata u Novom Sadu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

35. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu JOVANA KUTANJAC, rođena 09. 12. 1988. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Savin Sonje, advokata u Novom Sadu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

36. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu TAMARA MATIJEVIĆ, rođena 07. 08. 1989. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Mihajlović Mirjane, advokata u Novom Sadu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

37. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu GALIĆ IVANA, rođena 23. 04. 1987. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Kovačević Aleksandra, advokata u Novom Sadu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

38. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu MILIĆ JELENA, rođena 24. 10. 1990. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Krkljuš Ljubinke, advokata u Novom Sadu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

39. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu SLAVUJEVIĆ NATAŠA, rođena 26. 04. 1990. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Čelić Tatjane, advokata u Rumi, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

40. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu STOJANOVIĆ TATJANA, rođena 11. 07. 1988. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Mihajlović Mirjane, advokata u Novom Sadu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

41. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu VOJVODIĆ MARIJA, rođena 21. 10. 1983. godine, na advokatsko-pri-

pravničku vežbu kod Garabandić Aleksandra, advokata u Novom Sadu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

42. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu PEROVIĆ MILJAN, rođen 23. 08. 1988. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Filipović Ljubice, advokata u Sremskoj Mitrovici, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

43. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu KORAC BOGDAN, rođen 14. 10. 1988. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Rankov Konstantina, advokata u Zrenjaninu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

44. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu MEDIC JELENA, rođena 03. 04. 1984. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Žigić M. Dušana, advokata u Somboru, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

45. UPISUJE SE u Imenik advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine u Novom Sadu ATANACKOV TAMARA, rođena 01. 07. 1986. godine, na advokatsko-pripravničku vežbu kod Stanić Novaka, advokata u Pančevu, dana 10. 11. 2014. godine, u trajanju od dve godine.

46. BRIŠE SE iz Imenika advokata Advokatske komore Vojvodine DIMITRIJEVIĆ MILICA, advokat u Novom Sadu sa danom 15. 10. 2014. godine, na lični zahtev.

– Marinković Rajko, advokat u Novom Sadu, postavlja se za preuzimatelja advokatske kancelarije.

47. BRIŠE SE iz Imenika advokata Advokatske komore Vojvodine BOGDANOVIĆ BRANKO, advokat u Sremskoj Mitrovici sa danom 31. 10. 2014. godine, na lični zahtev.

– Vidić Manastirac Vidosava, advokat u Sremskoj Mitrovici, postavlja se za preuzimatelja advokatske kancelarije.

48. BRIŠE SE iz Imenika advokata Advokatske komore Vojvodine PAVKOV ŽIVA, advokat u Vršcu sa danom 31. 10. 2014. godine, na lični zahtev.

– Ljaljić Marija, advokat u Vršcu, postavlja se za preuzimatelja advokatske kancelarije.

– Imenovani i nakon brisanja zadržava članstvo u Posmrtnom fondu AK Vojvodine.

49. BRIŠE SE iz Imenika advokata Advokatske komore Vojvodine NIKOLOVIĆ ELZA, advokat u Bačkoj Topoli sa danom 06. 11. 2014. godine, zbog zasnivanja radnog odnosa.

– Knežević Marija, advokat u Bačkoj Topoli, postavlja se za preuzimatelja advokatske kancelarije.

– Imenovana i nakon brisanja zadržava članstvo u Posmrtnom fondu AK Vojvodine.

50. BRIŠE SE iz Imenika advokata Advokatske komore Vojvodine APOSTOLOV DUŠKO, advokat u Staroj Pazovi sa danom 24. 10. 2014. godine, usled smrti.

– Arnold Bajalović Violeta, advokat u Staroj Pazovi, postavlja se za preuzimatelja advokatske kancelarije.

51. BRIŠE SE iz Imenika advokata Advokatske komore Vojvodine PILIPOVIĆ BORISLAV, advokat u Kikindi sa danom 06. 11. 2014. godine, usled smrti.

– Lisul Petar, advokat u Kikindi, postavlja se za preuzimatelja advokatske kancelarije.

52. BRIŠE SE iz Imenika advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine MUČENSKI IVAN, advokatski pripravnik u Novom Sadu, na advokatsko-pripravničkoj vežbi kod Savin Sonje, advokata u Novom Sadu, sa danom 17. 10. 2014. godine.

53. BRIŠE SE iz Imenika advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine ŽIVKOVIĆ MILICA, advokatski pripravnik u Novom Sadu, na advokatsko-pripravničkoj vežbi kod Mihajlović Mirjane, advokata u Novom Sadu, sa danom 05. 10. 2014. godine.

54. BRIŠE SE iz Imenika advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine ZELJKOVIĆ MARINA, advokatski pripravnik u Novom Sadu, na advokatsko-pripravničkoj vežbi kod Savin Sonje, advokata u Novom Sadu, sa danom 01. 09. 2014. godine.

55. BRIŠE SE iz Imenika advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine GARIĆ JELENA, advokatski pripravnik u Novom Sadu, na advokatsko-pripravničkoj vežbi kod Savin Sonje, advokata u Novom Sadu, sa danom 10. 10. 2014. godine.

56. BRIŠE SE iz Imenika advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine FERENC MARIA, advokatski pripravnik u Bečeju, na advokatsko-pripravničkoj vežbi kod Subakov V. Miloša, advokata u Bečeju, sa danom 30. 09. 2014. godine.

57. BRIŠE SE iz Imenika advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine HORVAT GEORGINA, advokatski pripravnik u Bečeju, na advokatsko-pripravničkoj vežbi kod Subakov V. Miloša, advokata u Bečeju, sa danom 06. 10. 2014. godine.

58. BRIŠE SE iz Imenika advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine PEJAK NIKOLINA, advokatski pripravnik u Novom Sadu, na advokatsko-pripravničkoj vežbi kod Botić Nataše, advokata u Novom Sadu, sa danom 01. 08. 2014. godine.

59. BRIŠE SE iz Imenika advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine ĆIRIĆ SMILJANA, advokatski pripravnik u Bačkoj Palanci, na advokatsko-pripravničkoj vežbi kod Grujić Vladimira, advokata u Bačkoj Palanci, sa danom 05. 10. 2014. godine.

60. BRIŠE SE iz Imenika advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine PRIJIĆ MILICA, advokatski pripravnik u Zrenjaninu, na advokatsko-pripravničkoj vežbi kod Jovanov Miroslava, advokata u Zrenjaninu, sa danom 01. 10. 2014. godine.

61. BRIŠE SE iz Imenika advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine PAVLOVIĆ NADA, advokatski pripravnik u Rumi, na advokatsko-pripravničkoj vežbi kod Maletić Vladislava, advokata u Rumi, sa danom 31. 10. 2014. godine.

62. BRIŠE SE iz Imenika advokatskih pripravnika Advokatske komore Vojvodine BUTULIJA NADA, advokatski pripravnik u Novom Sadu, na advokatsko-pripravničkoj vežbi kod Kostić Vladislava, advokata u Novom Sadu, sa danom 20. 11. 2014. godine.

63. UZIMA SE NA ZNANJE da HOROVIC NATAŠI, advokatu u Novom Sadu, privremeno prestaje pravo na bavljenje advokaturom zbog porodijskog odsustva i odsustva radi nege deteta, od 22. 10. 2014. godine do 21. 10. 2015. godine.

– Horovic V. Vladimir, advokat u Novom Sadu se određuje za privremenog zamenika.

64. UZIMA SE NA ZNANJE da APRO ZAVIŠIĆ NATAŠI, advokatu u Novom Sadu, privremeno prestaje pravo na bavljenje advokaturom zbog porodijskog odsustva i odsustva radi nege deteta, od 27. 10. 2014. godine do 26. 10. 2015. godine.

– Apro Ljubomir, advokat u Novom Sadu se određuje za privremenog zamenika.

65. UZIMA SE NA ZNANJE da TOMIN JELENI, advokatu u Žablju, privremeno prestaje pravo na bavljenje advokaturom zbog bolovanja počev od 01. 10. 2014. godine.

– Romić Ivana, advokat u Bečeju se određuje za privremenog zamenika.

66. UZIMA SE NA ZNANJE da ĐURKOVIĆ SANJLI, advokatskom pripravniku u Vrbasu, privremeno prestaje pravo na obavljanje pripravničke vežbe zbog porodijskog odsustva i odsustva radi nege deteta, od 10. 10. 2014. godine do 09. 10. 2015. godine.

67. UZIMA SE NA ZNANJE da SPASOJEVIĆ IVANČIĆ DEJANI, advokatu u Novom Sadu, privremeno prestaje pravo na bavljenje advokaturom zbog bolovanja, počev od 03. 10. 2014. godine.

– Križ Jasmina, advokat u Novom Sadu se određuje za privremenog zamenika.

68. UZIMA SE NA ZNANJE da MILINKOVIĆ GORDANI, advokatu u Novom Sadu, privremeno prestaje pravo na bavljenje advokaturom zbog bolovanja, počev od 25. 09. 2014. godine.

– Simić Danijela, advokat u Novom Sadu se određuje za privremenog zamenika.

69. UZIMA SE NA ZNANJE da TURKAN MIHAELI, advokatu u Vršcu, privremeno prestaje pravo na bavljenje advokaturom zbog porodiljskog odsustva i odsustva radi nege deteta, od 15. 10. 2014. godine do 14. 10. 2015. godine.

– Mihaj Milka, advokat u Vršcu se određuje za privremenog zamenika.

70. UZIMA SE NA ZNANJE da PETKOVIĆ LEPOSAVI, advokatu u Bačkoj Palanci, privremeno prestaje pravo na bavljenje advokaturom zbog bolovanja, počev od 02. 10. 2014. godine.

– Popović Dušan, advokat u Bačkoj Palanci se određuje za privremenog zamenika.

71. UZIMA SE NA ZNANJE da TOT LASLU, advokatu u Subotici, privremeno prestaje pravo na bavljenje advokaturom zbog bolovanja, počev od 04. 09. 2014. godine.

– Lojpur Dejan, advokat u Subotici se određuje za privremenog zamenika.

72. UZIMA SE NA ZNANJE da je JAKŠIĆ TOMISLAV, advokat na Paliću, nastavio sa radom dana 04. 08. 2014. godine, nakon što mu je privremeno bilo prestalo pravo na bavljenje advokaturom zbog bolovanja.

– Radičević Vidaković Hadnađ Olga, advokat u Subotici, razrešava se dužnosti privremenog zamenika.

73. UZIMA SE NA ZNANJE da je SPASOJEVIĆ IVANČIĆ DEJANA, advokat u Novom Sadu, nastavila sa radom dana 16. 10. 2014. godine, nakon što joj je privremeno bilo prestalo pravo na bavljenje advokaturom zbog bolovanja.

– Križ Jasmina, advokat u Novom Sadu, razrešava se dužnosti privremenog zamenika.

74. UZIMA SE NA ZNANJE da je Burić Ivana, advokat u Novom Sadu, promenila prezime, koje sada glasi Kapor.

75. UZIMA SE NA ZNANJE da je Stojković Sanja, advokatski pripravnik u Vrbasu, promenila prezime, koje sada glasi Đurković.

76. UZIMA SE NA ZNANJE da je IVKOVIĆ SAŠA, advokatski pripravnik u Novom Sadu, prekinula advokatsko-pripravničku vežbu kod Sokić Jelene, advokata u Novom Sadu dana 05. 11. 2014. godine, te da istu nastavlja kod Sarić Borisa, advokata u Novom Sadu, dana 06. 11. 2014. godine.

77. UZIMA SE NA ZNANJE da je LOVAŠ STEFANI, advokatski pripravnik u Novom Sadu, prekinula advokatsko-pripravničku vežbu kod Gucunja Milana, advokata u Novom Sadu dana 30. 09. 2014. godine, te da istu nastavlja kod Simikić Radojice, advokata u Novom Sadu, dana 01. 10. 2014. godine.

78. UZIMA SE NA ZNANJE da je DRAGODAN STOJADIN, advokatski pripravnik u Novom Sadu, prekinuo advokatsko-pripravničku vežbu kod Gunjić Ivana, advokata u Novom Sadu dana 20. 10. 2014. godine, te da istu nastavlja kod Bajić Miloša, advokata u Novom Sadu, dana 21. 10. 2014. godine.

79. UZIMA SE NA ZNANJE da je MILIĆEVIĆ BOJANA, advokatski pripravnik u Novom Sadu, prekinula advokatsko-pripravničku vežbu kod Gucunja Milana, advokata u

Novom Sadu dana 30. 09. 2014. godine, te da istu nastavlja kod Radović Nebojše, advokata u Novom Sadu, dana 01. 10. 2014. godine.

80. UZIMA SE NA ZNANJE da je GAČEŠA MARTA, advokatski pripravnik u Novom Sadu, prekinula advokatsko-pripravničku vežbu kod Medić Marine, advokata u Novom Sadu dana 13. 10. 2014. godine, te da istu nastavlja kod Suvačar Sande, advokata u Novom Sadu, dana 14. 10. 2014. godine.

81. UZIMA SE NA ZNANJE da je DORONJSKI TIJANA, advokatski pripravnik u Rumi, prekinula advokatsko-pripravničku vežbu kod Gogić Marsela, advokata u Rumi dana 06. 11. 2014. godine, te da istu nastavlja kod Čelić Tatijane, advokata u Rumi, dana 07. 11. 2014. godine.

82. UZIMA SE NA ZNANJE da je JANDRIĆ MAJA, advokatski pripravnik u Novom Sadu, prekinula advokatsko-pripravničku vežbu kod Vencel Kristijana, advokata u Novom Sadu dana 21. 10. 2014. godine, te da istu nastavlja kod Filipović Ljubice, advokata u Sremskoj Mitrovici, dana 22. 10. 2014. godine.

83. UZIMA SE NA ZNANJE da je BUDOŠAN IVANA, advokatski pripravnik u Novom Sadu, prekinula advokatsko-pripravničku vežbu kod Dimitrijević Gavre, advokata u Novom Sadu dana 03. 11. 2014. godine, te da istu nastavlja kod Selaković Strahinje, advokata u Novom Sadu, dana 04. 11. 2014. godine.

84. UZIMA SE NA ZNANJE da je ŽARKOVIĆ JELENA, advokatski pripravnik u Bačkoj Palanci, prekinula advokatsko-pripravničku vežbu kod Radović R. Vladimira, advokata u Bačkoj Palanci dana 03. 11. 2014. godine, te da istu nastavlja kod Spasojević Ivančić Dejana, advokata u Novom Sadu, dana 04. 11. 2014. godine.

85. ODOBRAVA SE zahtev Gak Vladimira, advokatskog pripravnika u Indiji, na advokatsko-pripravničkoj vežbi kod Gak Mileta, advokata u Indiji, za produženje advokatsko-pripravničke vežbe za četvrtu godinu, zaključno sa 31. 10. 2015. godine.

86. ODOBRAVA SE zahtev Davidov Milana, advokatskog pripravnika u Novom Sadu, na advokatsko-pripravničkoj vežbi kod Davidov Strahinje, advokata u Novom Sadu, za produženje advokatsko-pripravničke vežbe za četvrtu godinu, zaključno sa 31. 10. 2015. godine.

87. ODOBRAVA SE zahtev Stančulov Gorana, advokatskog pripravnika u Adi, na advokatsko-pripravničkoj vežbi kod Stančulov M. Zorana, advokata u Adi, za produženje advokatsko-pripravničke vežbe za četvrtu godinu, zaključno sa 31. 10. 2015. godine.

88. ODOBRAVA SE zahtev Mihajlovski Mladena, advokatskog pripravnika u Novom Sadu, na advokatsko-pripravničkoj vežbi kod Aleksić dr Nemanje, advokata u Novom Sadu, za produženje advokatsko-pripravničke vežbe za četvrtu godinu, zaključno sa 31. 10. 2015. godine.

89. UZIMA SE NA ZNANJE da je PRICA BORISLAV, advokat u Novom Sadu, preselio svoju advokatsku kancelariju na adresu Maksima Gorkog 5, počev od 01. 10. 2014. godine.

90. UZIMA SE NA ZNANJE da je VRSAJKOV DEJAN, advokat u Novom Sadu, preselio svoju advokatsku kancelariju na adresu Vase Stajića 4, počev od 06. 10. 2014. godine.

91. UZIMA SE NA ZNANJE da je ČEKIĆ BRANIMIR, advokat u Novom Sadu, preselio svoju advokatsku kancelariju na adresu Maksima Gorkog 4/d, počev od 15. 10. 2014. godine.

92. UZIMA SE NA ZNANJE da je VUJIN ZORAN, advokat u Zrenjaninu, preselio svoju advokatsku kancelariju na adresu Svetozara Markovića 3, počev od 15. 10. 2014. godine.

93. UZIMA SE NA ZNANJE da je ĐURČOK MILOSLAV, advokat u Zrenjaninu, preselio svoju advokatsku kancelariju na adresu Svetozara Markovića 3, počev od 15. 10. 2014. godine.

94. UZIMA SE NA ZNANJE da je KOVAČEVIĆ BOŠKO, advokat u Novom Sadu, preselio svoju advokatsku kancelariju na adresu Vase Stajića 26, počev od 28. 10. 2014. godine.

95. UZIMA SE NA ZNANJE da je MOLJAC ALEKSANDAR, advokat u Novom Sadu, preselio svoju advokatsku kancelariju na adresu Bulevar oslobođenja 46, počev od 01. 10. 2014. godine.

96. UZIMA SE NA ZNANJE da je RAJAČIĆ JELENA, advokat u Novom Sadu, preselila svoju advokatsku kancelariju na adresu Maksima Gorkog 10/a, stan 2, počev od 27. 10. 2014. godine.

97. UZIMA SE NA ZNANJE da je PEŠIĆ MILAN, advokat u Odžacima, preselio svoju advokatsku kancelariju na adresu „Sportsko poslovni centar Odžaci”, Knez Mihajlova 28/1, kancelarija 21, počev od 01. 11. 2014. godine.

98. UZIMA SE NA ZNANJE da je POPOVIĆ MIŠA, advokat u Zrenjaninu, preselio svoju advokatsku kancelariju na adresu Dositeja Obradovića 36, počev od 04. 11. 2014. godine.

Upravni odbor

Уређивачки одбор *Гласника* моли сараднике да текстове за објављивање достављају уз уважавање следећих сугестија:

- примерак рада доставити одштампан и потписан;
- по могућности, доставити рад и електронском поштом (*panonija@eunet.rs*) или на дискети;
- фусноте писати у дну одговарајуће странице;
- у библиографским подацима за књиге уз уобичајене податке обавезно навести и издавача;
- уз чланке доставити резиме и кључне речи;
- пожељно је доставити и превод резимеа на енглески, немачки или француски језик.

ГЛАСНИК
АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Издази 12 пута годишње
у месечним свескама.

Оснивач, власник и издавач: Адвокатска комора Војводине.
Годишња претплата: за земљу 10.000,00 дин.,
за иностранство 110 евра.
(Текући рачун број 340-1482-43 са знаком „за Гласник“)

Овај број је закључен 30. новембра 2014. године.

Тираж: 2.000 примерака

Према мишљењу Секретаријата за информације
Републике Србије бр. 413-01-412/91-01
од 11. априла 1991. године на ову публикацију плаћа се
основни порез на промет по Тарифном броју 8. став 1. тачка 1.
алинеја 10. Тарифе основног пореза на промет.

Компјутерски слог: *Тајјана Божић*, Нови Сад

Штампа: OFFSET PRINT, Нови Сад
2014.